

Planowanie urzędzeniowe w realizacji wielofunkcyjnej gospodarki leśnej

Janusz Dawidziuk

**Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej
w Sękocinie Starym**

Człuchów 8 listopada 2023 roku

Plan prezentacji

1. Wprowadzenie, definicja i zadania urządzania lasu.
2. Prawne podstawy urządzania lasu w powojennej historii.
3. Plan urządzania lasu nadleśnictwa jako podstawa prowadzenia gospodarki leśnej.
4. Ewolucja urządzania lasu po II wojnie światowej:
 - rozwój praktyki urzędzeniowej (cykle urządzania lasu),
5. Ekologizacja leśnictwa
6. Rozwój zasobów leśnych w okresie 1956-2022.
7. Rozwój zasobów leśnych Nadleśnictwa Człuchów
5. Nowelizacja instrukcji urządzania lasu w warunkach postępujących zmian klimatu i udział społeczeństwa – doskonalenie sposobów realizacji wielofunkcyjnej gospodarki leśnej.
6. Dylematy rozwoju leśnictwa:
 - Prawo UE: strategia ochrony, bioróżnorodności, LULUCF, nowa strategia leśna.
 - Ewolucja postaw społecznych: Puszcza Białowieska, nadmierna wycinka lasów.
7. Podsumowanie

Definicja i zadania urządzenie lasu

1. W rozumieniu Rutkowskiego (1989) i Poznańskiego (1990), zadaniem urządzania lasu jest:
2. opracowywanie metod zbierania informacji o stanie zasobów drzewnych i zapotrzebowaniu społecznym na funkcje lasu oraz ich wpływie na decyzje dotyczące cięcia i odnawiania,
3. a poprzez to zapewnienie ciągłości funkcjonowania i rozwoju zasobów leśnych w różnych warunkach środowiska zewnętrznego.

Urządzanie lasu a Polityka leśna państwa

Urządzanie lasu zajmuje się sterowaniem rozwoju i funkcjonowania lasu.

W praktyce, sterowanie to polega na pobieraniu informacji z lasu i otoczenia oraz na przetwarzaniu uzyskanych informacji na prognozy, programy i plany.

Urządzanie lasu obejmuje zatem w praktyce nie tylko wykonywaniem dokumentacji urządzeniowej (planów urządzenia lasu, uproszczonych planów urządzenia lasu, planów ochrony), ale także działalność związaną z pobieraniem z lasu i otoczenia innych informacji i ich przetwarzaniem na potrzeby oceny stanu lasów i gospodarki leśnej na różnych poziomach organizacji i zarządzania.

Definicja trwale zrównoważonej gospodarki leśnej

Trwale zrównoważona gospodarka leśna określona w ustawie lasach (art. 6 ust. 1, pkt 1a), to: działalność zmierzająca do kształtowania struktury lasów i ich wykorzystania w sposób i w tempie zapewniającym trwałe zachowanie ich bogactwa biologicznego, wysokiej produktywności oraz potencjału regeneracyjnego, żywotności i zdolności do wypełniania teraz i w przyszłości wszystkich ważnych ochronnych, gospodarczych i socjalnych funkcji na poziomie lokalnym, narodowym i globalnym, bez szkody dla innych ekosystemów.

Ustawa o lasach

Art. 7 pkt. 1

Trwale zrównoważoną gospodarkę leśną prowadzi się według planu urządzenia lasu lub uproszczonego planu urządzenia lasu, z uwzględnieniem w szczególności następujących celów:

- 1) zachowania lasów i korzystnego ich wpływu na klimat, powietrze, wodę, glebę, warunki życia i zdrowia człowieka oraz na równowagę przyrodniczą,
- 2) ochrony lasów, zwłaszcza lasów i ekosystemów leśnych stanowiących naturalne fragmenty rodzimej przyrody lub lasów szczególnie cennych ze względu na:
 - a) zachowanie różnorodności przyrodniczej,
 - b) zachowanie leśnych zasobów genetycznych,
 - c) walory krajobrazowe,
 - d) potrzeby nauki,

Ustawa o lasach

Art.7 pkt 1 cd.

- 3) ochrony gleb i terenów szczególnie narażonych na zanieczyszczenie lub uszkodzenie oraz o specjalnym znaczeniu społecznym,
- 4) ochrony wód powierzchniowych i głębinowych, retencji zlewni, w szczególności na obszarach wododziałów i na obszarach zasilania zbiorników wód podziemnych,
- 5) produkcji, na zasadzie racjonalnej gospodarki, drewna oraz surowców i produktów ubocznego użytkowania lasu.

Art.8

Gospodarkę leśną prowadzi się według następujących zasad:

- 1) powszechnej ochrony lasów,
- 2) trwałości utrzymania lasów,
- 3) ciągłości i zrównoważonego wykorzystania wszystkich funkcji lasów,
- 4) powiększania zasobów leśnych.

Plan urządzenia lasu

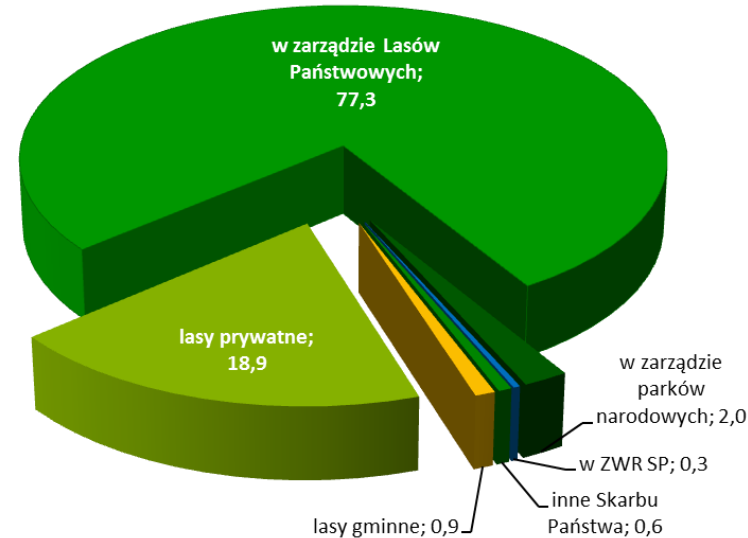
1. Plan urządzenia lasu: podstawowy dokument gospodarki leśnej opracowany dla określonego obiektu (nadleśnictwa), na okres 10 lat, zawierający opis i ocenę stanu lasu oraz cele, zadania oraz sposoby prowadzenia gospodarki leśnej.
2. Podstawa prawna – art.7 pkt.1 Ustawy o lasach (1991 r.) (Tekst jednolity Dz. U. z 2005 r. Nr 45, poz. 435)
3. „Trwale zrównoważoną gospodarkę leśną prowadzi się według planu urządzenia lasu lub uproszczonego planu urządzenia lasu”

Plany urządzenia lasu w Polsce

Podstawą prowadzenia gospodarki leśnej w Polsce są plany urządzenia lasu (PUL). Wykonywane są na okres 10 lat*.

Struktura własności lasów

Struktury LP 17 RDLP i 429 nadleśnictw

Lasy Skarbu Państwa

Lasy Państwowe
(największy udział)

Plany urządzenia lasu

Instrukcja Urządzania Lasu
(Rozporządzenie M. Ś....)

Lasy innych własności

Lasy prywatne

Uprozczone plany urządzenia lasu

Rozporządzenie Ministra Środowiska z 2012 r. w sprawie planów...

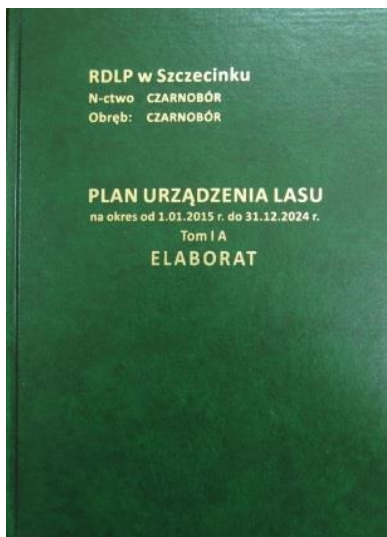
* Inne zasady dotyczą parków narodowych.

Co to jest urządzenie lasu?

Urządzenie w praktyce wyraża się w **planie urządzenia lasu**, który obejmuje zadania:

- Ustalenie stanu i struktury zasobów drzewnych (**inwentaryzacja**),
- analizie i monitorowaniu zmian (**ocena gospodarki przeszłej**),
- podejmowanie decyzji, z prognozą ich skutków (**w wykorzystaniu osiągnięć nauki i oczekiwań otoczenia**)
- ile, gdzie i jak prowadzić cięcia, odnowienie i pielęgnację lasu (Plan na kolejny okres).
- **Plan urządzenia lasu** prowadzi do najpełniejszego spełnienia oczekiwań i potrzeb na funkcje lasu: produkcyjne, ekologiczne, ochronne i społeczne, przy jednoczesnym zapewnieniu lasom trwałości, stabilności i zrównoważonego rozwoju.

Ten układ jest utrzymywany od początków urządzania i znajduje odniesienie również w dokumentach UE

Prawne podstawy urządzania lasu w okresie powojennym

1. Ustawa o lasach z 1949 roku:

- Gospodarka w lasach państwowych ma być oparta na planach urządzenia gospodarstwa leśnego, sporządzanych oddzielnie dla każdej jednostki gospodarczej.
- Zasady sporządzania planów urządzenia gospodarstwa leśnego określa Minister Leśnictwa w porozumieniu z Przewodniczącym Państwowej Komisji Planowania Gospodarczego.

2. Ustawa o lasach z 1991 roku

- Art. 7.1. Trwale zrównoważoną gospodarkę leśną prowadzi się według planu urządzenia lasu lub uproszczonego planu urządzenia lasu.
- Plan urządzania lasu zatwierdzany jest przez ministra właściwego ds. środowiska.
- Szczegółowe warunki i tryb sporządzania planu urządzenia lasu, uproszczonego planu urządzenia lasu oraz inwentaryzacji stanu lasu określone są odpowiednim rozporządzeniem ministra właściwego ds. środowiska.

Prace urządzeniowe w aspekcie realizacji trwale zrównoważonej gospodarki leśnej

- Aktualnie opracowywane Plany Urządzenia Lasu zawierają następujące części składowe:
- operat glebowo-siedliskowy
- tom I – opisanie ogólne Nadleśnictwa (elaborat),
- tom II – szczegółowe dane inwentaryzacyjne, opisy taksacyjne wraz z zestawieniami,
- tom III – plany gospodarcze – plany cięć i plany chodowli, ustalenie zadań na 10-lecie dla nadleśnictwa,

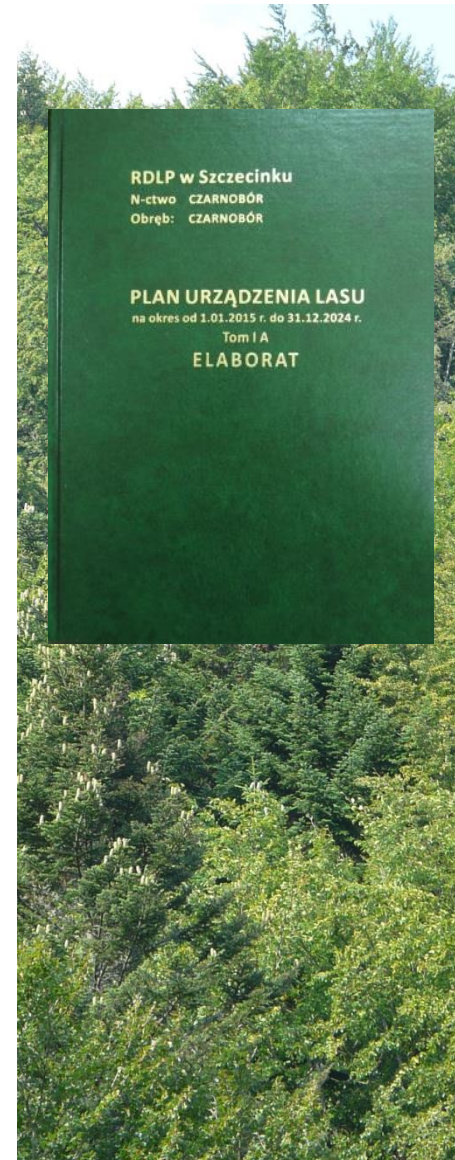
program ochrony przyrody,
materiały kartograficzne – mapy leśne

*** Prognoza oddziaływania projektu planu urządzenia lasu na środowisko**

*- nie jest elementem planu, ale dokumentem niezbędnym do jego zatwierdzenia

Dokumenty elektroniczne planu urządzenia lasu:

- Baza danych opisu taksacyjnego
- Leśna mapa numeryczna

Ewolucja urządzania lasu

I. Rola urządzania lasu w budowie polskiego modelu leśnictwa

II. Systematyczne (w 10-letnich cyklach) planowanie urzędzeniowe w powojennej Polsce – powiązanie zasad urządzania lasu z zasadami hodowli lasu

- 1) prowizoryczne urządzanie lasu - okres lat 1946 - 1955
- 2) definitywne urządzanie lasu – okres lat 1956 - 1967
- 3) pięć cykli rewizyjnego urządzania lasu – okres lat 1968 - 2022

Cykle urządzania lasu w Polsce

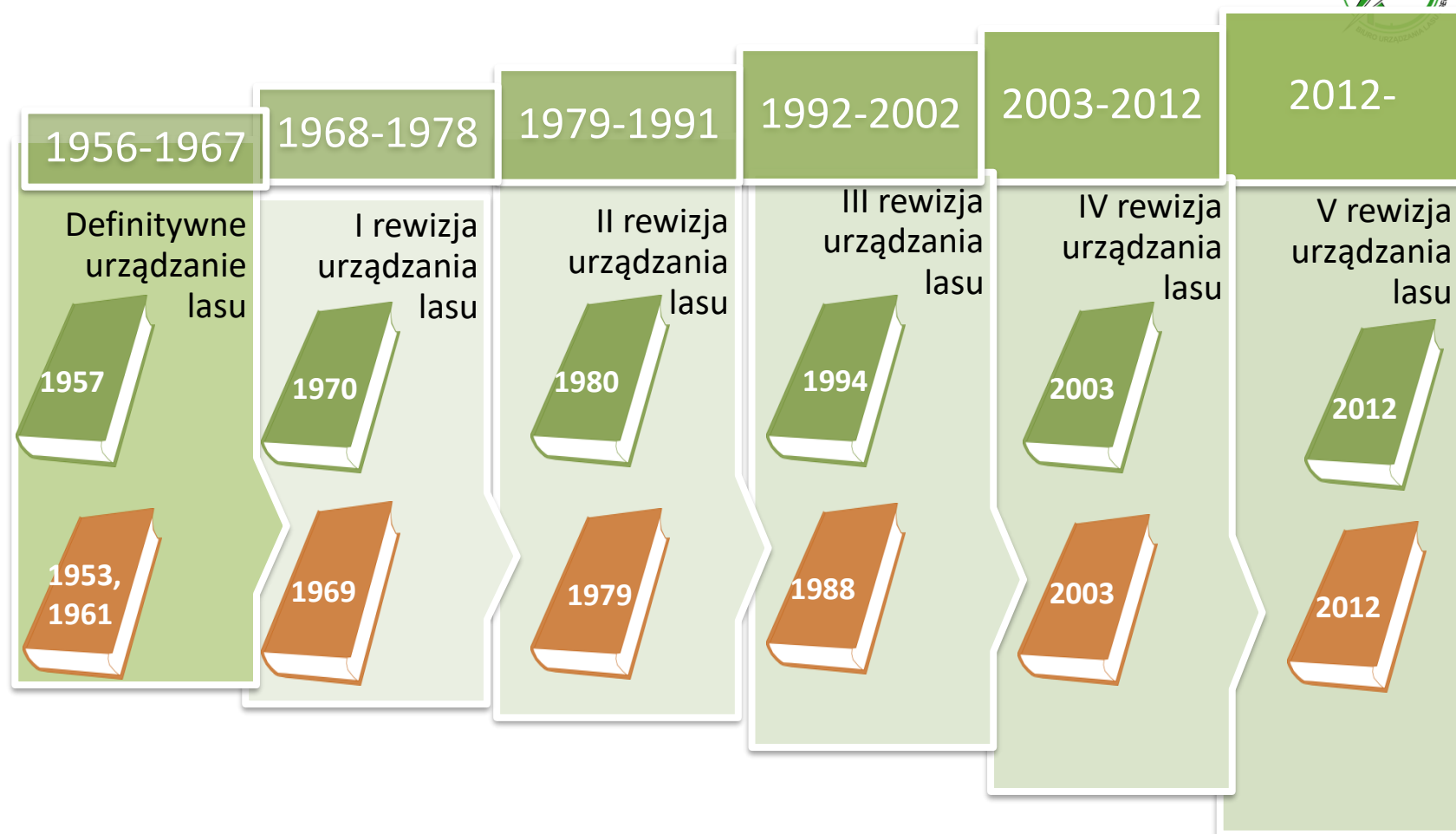

1. Przy wykonywaniu prac można wyróżnić niżej wymienione cykle urządzania lasu:
 - *prowizoryczne urządzania lasu (1946–1955),*
 - ***definitywne urządzenie lasu (okres 1956–1967),***
 - cykl I rewizji urządzania lasu (1968-1977),
 - cykl II rewizji urządzania lasu (1979-1991),
 - cykl III rewizji urządzania lasu (1992–2002),
 - cykl IV rewizji urządzania lasu (2003–2011),
 - cykl V rewizji urządzania lasu (2012–2023),
 - **cykl VI rewizji urządzania lasu (2024–2033).**

Cykle urządzania lasu

Instrukcja
urządzania
lasu

Zasady
hodowli
lasu

1957

Prace glebowosiedliskowe

Schemat współtworzenia modelu wielofunkcyjnej gospodarki leśnej przez zarządzanie lasu

Kształtowanie się podstaw organizacyjnych Lasów Państwowych – okres II wojny światowej.

Mapa Polski z 1928 r.

Kształtowanie się podstaw organizacyjnych Lasów Państwowych – okres II wojny światowej.

Zasięgi terytorialne lasów na tle mapy Polski z 1928 r.

Kształtowanie się podstaw organizacyjnych Lasów Państwowych – okres II wojny światowej.

Zasięgi terytorialne lasów na tle mapy Polski z 1928 r.

Rozwój praktyki urzędniowej

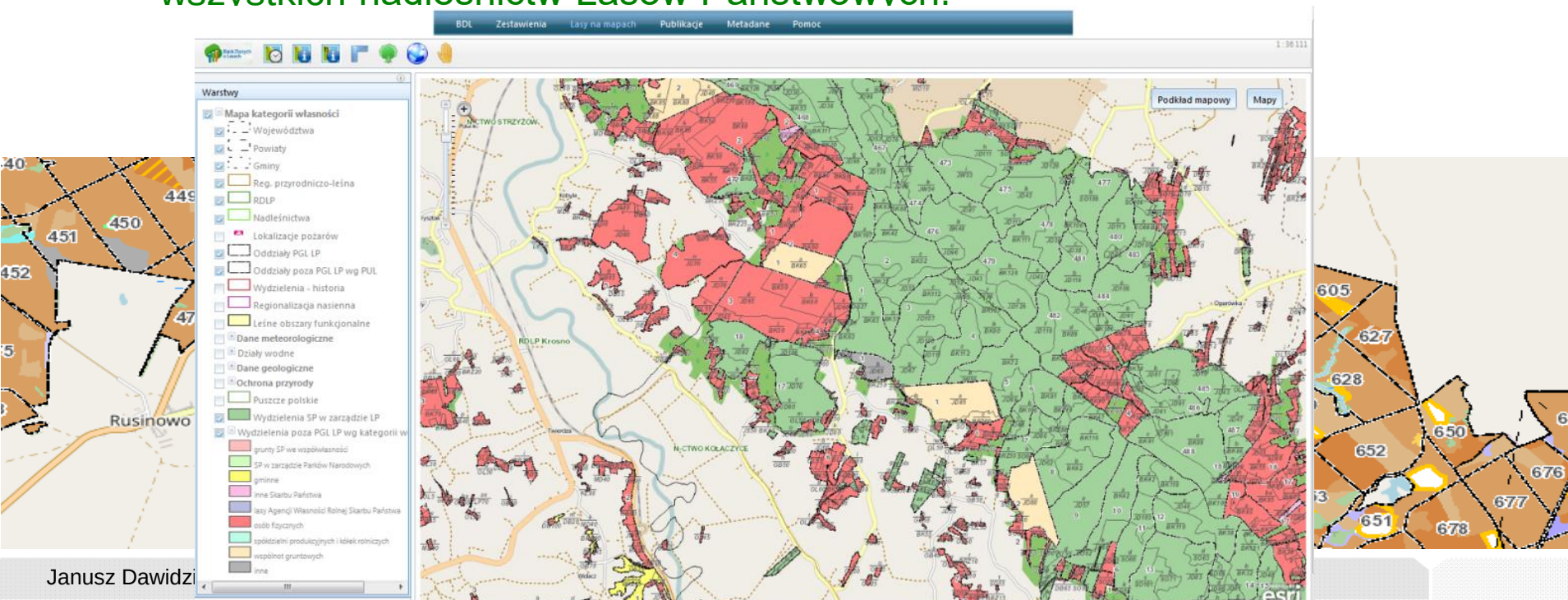
Prowizoryczne urządzenie lasu (okres 1946–1955)

- Oszacowanie stanu lasów po zniszczeniach wojennych.
- Opracowanie przybliżonej tabeli klas wieku.
- Określenie orientacyjnych możliwości użytkowania rębного i przedrębного.

Definitywne urządzenie lasu (okres 1956–1967)

- Jednolita inwentaryzacja wielkości zasobów drzewnych (określonych metodami szacunkowo-pomiarowymi)
- Określenie możliwości użytkowania rębного i przedrębного.
- Uporządkowanie podziału powierzchniowego.
- Opracowanie jednorodnego podkładu geodezyjno-kartograficznego dla wszystkich nadleśnictw Lasów Państwowych.

Praca w urządzaniu wczoraj i dziś

Rozwój praktyki urządzeniowej

Cykl II rewizji urządzania lasu (1979-1991)

- Wprowadzenie **matematyczno-statystycznej metody inwentaryzacji** zasobów drzewnych - *losowe relaskopowe powierzchnie próbne* (w drzewostanach w wieku powyżej 40 lat).
- Zharmonizowanie zasad podziału gospodarczego z zasadami regulacji użytkowania rębego
- Zatwierdzenie przez Ministra LiPD wykazu wieków rębności (według obrębów leśnych) dla podstawowych gatunków lasotwórczych.

Rozwój praktyki urzędniowej

Cykl III rewizji urządzania lasu (1992–2002)

- Rozwój matematyczno-statystycznej metody inwentaryzacji zasobów drzewnych – zastosowanie równań regresji; stratyfikacja drzewostanów; możliwość zakładania kołowych powierzchni próbnych).
- Rozwój metod regulacji użytkowania rębego i przedrębego - przyjęcie bieżącego przyrostu miąższości jako kryterium regulacji użytkowania przedrębego.
- **Programu ochrony przyrody w nadleśnictwie jako integralnej części planu urządzania lasu.**
- Obowiązek konsultacji społecznych przy opracowywaniu planów urządzania lasu (zarządzenia DGLP z 1997 oraz 1999 r.).
- Ekosystemowe podejście, wielkoobszarowa ochrona przyrody.
- LKP – PUL ?
- Oprogramowanie przetwarzania danych na komputery klasy PC.

Znaczenie POP jako integralnej części planu urządzenia lasu

1. Wyrazem utrwalania się w latach 90.XX wieku modelu leśnictwa wielofunkcyjnego była między innymi zaproponowana przez leśników koncepcja wielkoobszarowej ochrony przyrody.
2. Polega ona na zachowywaniu bogactwa przyrodniczego nie tylko na obszarach prawnie chronionych, ale także na pozostałym obszarze, tj. w lasach zagospodarowanych.
3. Szczególnie ważne w rozwoju wielkoobszarowej ochrony przyrody w Lasach Państwowych było ustawowe włączenie w 1997 r. do planu urządzenia lasu dla nadleśnictwa programu ochrony przyrody, a następnie uwzględnianie w nim coraz to nowych elementów wynikających z zachodzących zmian prawnych w podejściu do ochrony przyrody.

Trwale zrównoważona, wielofunkcyjna gospodarka leśna – filozofia zmiany

- Model surowcowy gospodarki leśnej
- gospodarka leśna ukierunkowana na 1 element ekosystemu – drzewostan i maksymalizację produkcji drewna z jednostki powierzchni leśnej
- Model ekosystemowej gospodarki leśnej
- ukierunkowanie na cały ekosystem, zachowanie stabilności ekosystemu leśnego, stymulowanie działań wyzwalaających naturalne mechanizmy odporności ekosystemu leśnego i jego zdolności do wypełniania w czasie i przestrzeni wielu funkcji

Zarządzenia nr 11 i 11a Dyrektora Generalnego Lasów Państwowych (1995 i 1999);

Z kolei, spośród zasad szczegółowych należy wymienić m.in. potrzebę:

- tworzenia stref ekotonowych na granicy las-pole, las-woda;
- preferowania naturalnego odnowienia lasu;
- ograniczania powierzchni zrębów zupełnych; unikania prostych linii zrębowych; pozostawiania grup drzew wraz z podszytem nalotem, podrostem runem;
- preferowania rębni złożonych
- preferowania czynników wzmagających trwałość lasu (zgodność z warunkami siedliskowymi, naturalność, różnorodność, witalność);
- przywracania utraconej różnorodności biocenoz leśnych i wzbogacanie krajobrazu leśnego;
- rozpraszania ryzyka hodowlanego na dużą liczbę gatunków drzew i krzewów oraz dążenia do zachowania elementów lasu naturalnego.

Rozwój praktyki urządzeniowej

Cykl IV rewizji urządzania lasu (2003–2011)

- Inwentaryzacja zasobów drzewnych; statystyczna metoda reprezentacyjna - kołowe (w miejsce relaskopowych) powierzchnie próbne od II klasy wieku włącznie;
- zakończono w Lasach Państwowych proces budowania map numerycznych;
- Wejście Polski do UE, program Natura 2000, nowe prawo ochrony środowiska.
- Od 2008 r. - obowiązek sporządzania prognozy oddziaływania planu urządzenia lasu na środowisko i obszary Natura 2000;
- Od 2008 r. obowiązek przeprowadzania konsultacji społecznych wynika także z ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku ... oraz z odpowiedniego zarządzenia DGLP.
- Coraz szersze wykorzystywanie w taksacji urządzeniowej odbiorników GPS, precyzyjnych dalmierzy i wysokościomierzy, a także metod teledetekcji i fotogrametrii;

Rozwój praktyki urzędzeniowej

Cykl V rewizji urządzania lasu (2012-2021):

- Dalszy rozwój matematyczno-statystycznej metody inwentaryzacji zasobów drzewnych (uwzględnienie w inwentaryzacji także drzew martwych).
- W użytkowaniu rębnym nowością jest określanie pożądanego kierunku rozwoju zasobów leśnych nadleśnictwa.
- powszechnymi materiałami uzupełniającymi w taksacji stały się ortofotomapy, a także wykorzystywanie danych ze skaningu laserowego.
- stosowane są coraz bardziej precyzyjne odbiorniki GPS, dalmierze i wysokościomierze.
- V rewizja – metodycznie powielenie IV rewizji

Nowelizacja „Instrukcji urządzania lasu” na nową rewizję urządzania lasu (od 2024 r.)

1. Za główne wyzwania przy nowelizacji „Instrukcji urządzania lasu” na VI cykl rewizji urzędzeniowej uważa się:

- uwzględnienie postępu naukowego i technicznego oraz praktycznych doświadczeń w urządzaniu lasu; lotniczy skanিং (ALS).
- postępujące skutki zmian klimatu, w tym coraz częściej obserwowane zamieranie/rozpad lasów; określanie stabilności drzewostanów;
- wzrost społecznego zainteresowania i nacisku na uzyskanie większego wpływu na planowanie i realizację planów urządzenia lasu, szczególnie w lasach o zwiększonej funkcji społecznej oraz w zakresie ochrony przyrody;
- Uwzględnianie prawnych uregulowań Unii Europejskiej związanych w szczególności ze strategią na rzecz bioróżnorodności, z nową strategią leśną oraz nowym rozporządzeniem LULUCF.

VI rewizja UL – proponowany nowy podział gospodarczy

Gospodarstwo specjalne

Gospodarstwo oddziaływania społecznego

Gospodarstwa w projekcie nowej Instrukcji UL

(3X) Gospodarstwa lasów stabilnych
zrębowe,
przerębowo-
-zrębowe,
przerębowe

Gospodarstwo lasów niestabilnych

Nowelizacja „Instrukcji urządzania lasu” na VI rewizję urządzania lasu (od 2024 r.)

1. Zgodnie z obecnie nowelizowaną „Instrukcją urządzania lasu” przyjmuje się, że:
2. celem planowania urządzeniowego jest opracowywanie planów urządzenia lasu będących podstawą prowadzenia wielofunkcyjnej trwale zrównoważonej gospodarki leśnej
3. zgodnie z wymaganiami przepisów prawa (w tym prawa UE),
4. z odpowiednim uwzględnieniem zmian klimatu,
5. oczekiwaniami społecznymi w sprawie ochrony środowiska oraz racjonalnego gospodarowania zasobami przyrody.

Znaczenie wyroku TSUE z 2 marca 2023 r. dla realizacji planów urządzenia lasu

1. Okres opracowywania planu urządzenia lasu jest najlepszy do przeprowadzania w sposób profesjonalny konsultacji społecznych, których ustalenia powinny obowiązywać w całym okresie realizacji tego .
2. Zgodnie z projektem nowej „Instrukcji urządzania lasu” na okres sporządzania projektu planu będzie powoływany przez dyrektora RDLP/nadleśniczego tzw. zespół lokalnej współpracy (ZLW), tj. grupa złożona z reprezentacji lokalnych interesariuszy (samorządy, zakłady świadczące usługi leśno-drzewne, lokalne NGO itp.

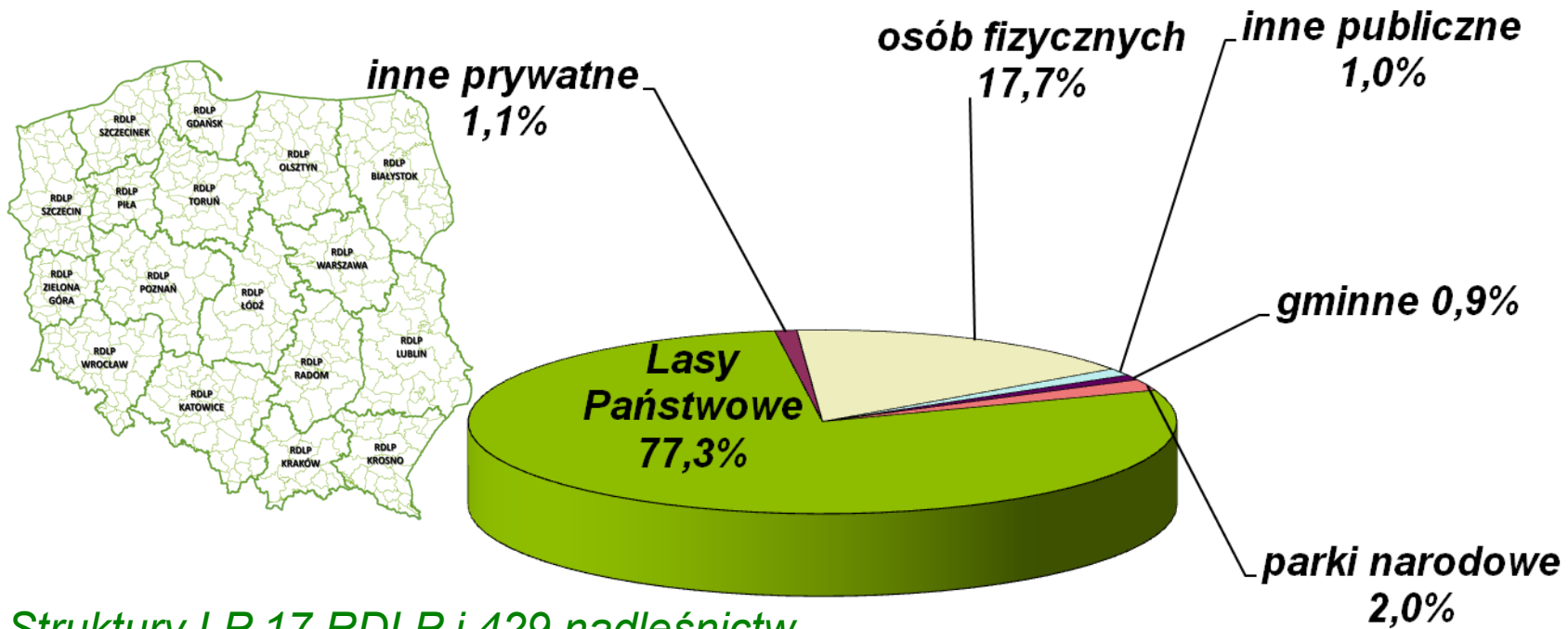

Rozwój zasobów leśnych

Stan zasobów leśnych

STRUKTURA WŁASNOŚCI LASÓW W POLSCE

Struktury LP 17 RDLP i 429 nadleśnictw

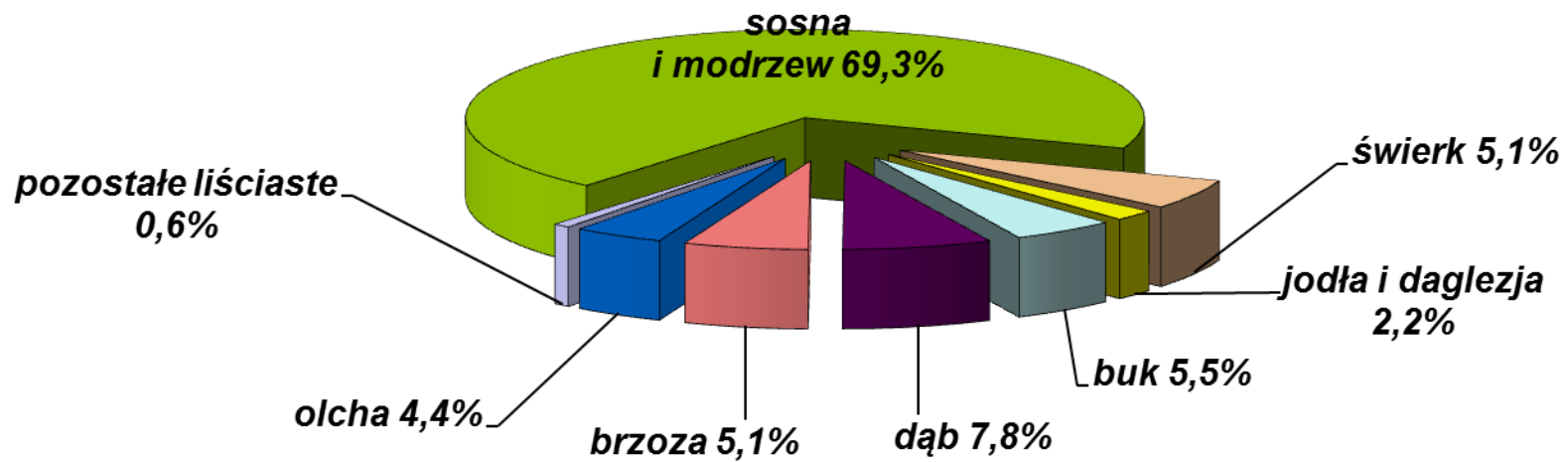

Stan zasobów leśnych w Polsce (GUS)

Powierzchnia lasów Polski	- 9,16 mln ha
Lesistość	- 29,3 %
Lasy publiczne	- 7,44 mln ha,
1. Skarbu Państwa	- 7,35 mln ha
w tym:	
- w Zarządzie LP	- 7,08 mln ha,
- Parki Narodowe	- 0,19 mln ha,
- Własności Rolnej	- 0,03 mln ha,
- Inne SP	- 0,06 mln ha
2. Gminne	- 0,09 mln ha,
Lasy prywatne	- 1,72 mln ha.

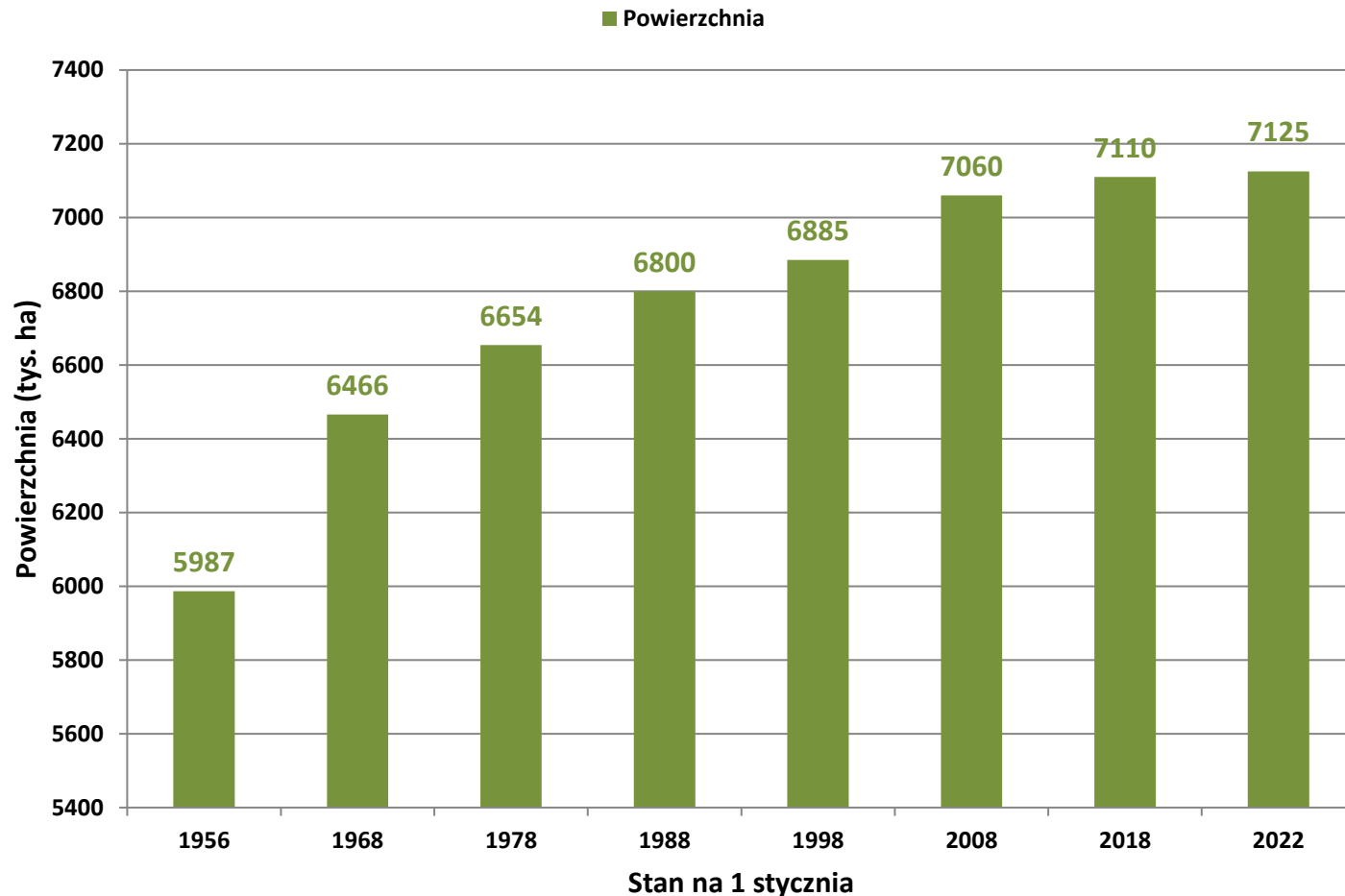

Udział powierzchniowy gatunków panujących w Lasach Państwowych

Kształtowanie się powierzchni leśnej w Lasach Państwowych w okresie 1956–2022

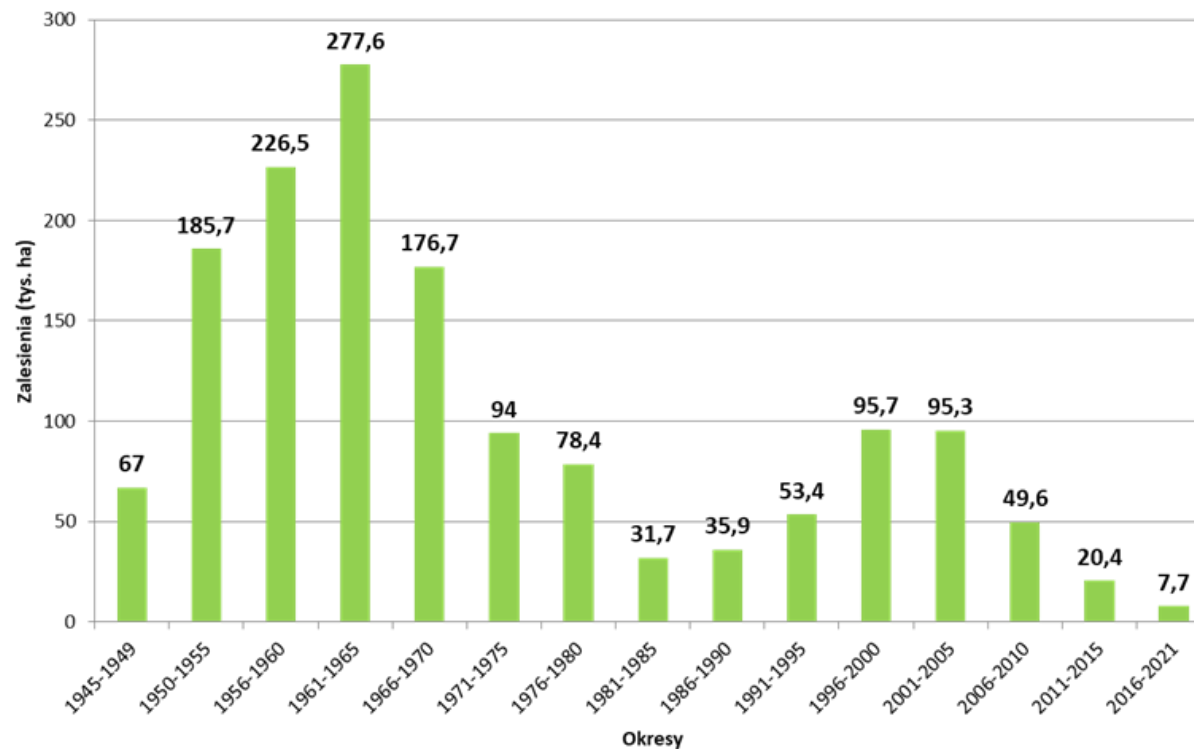

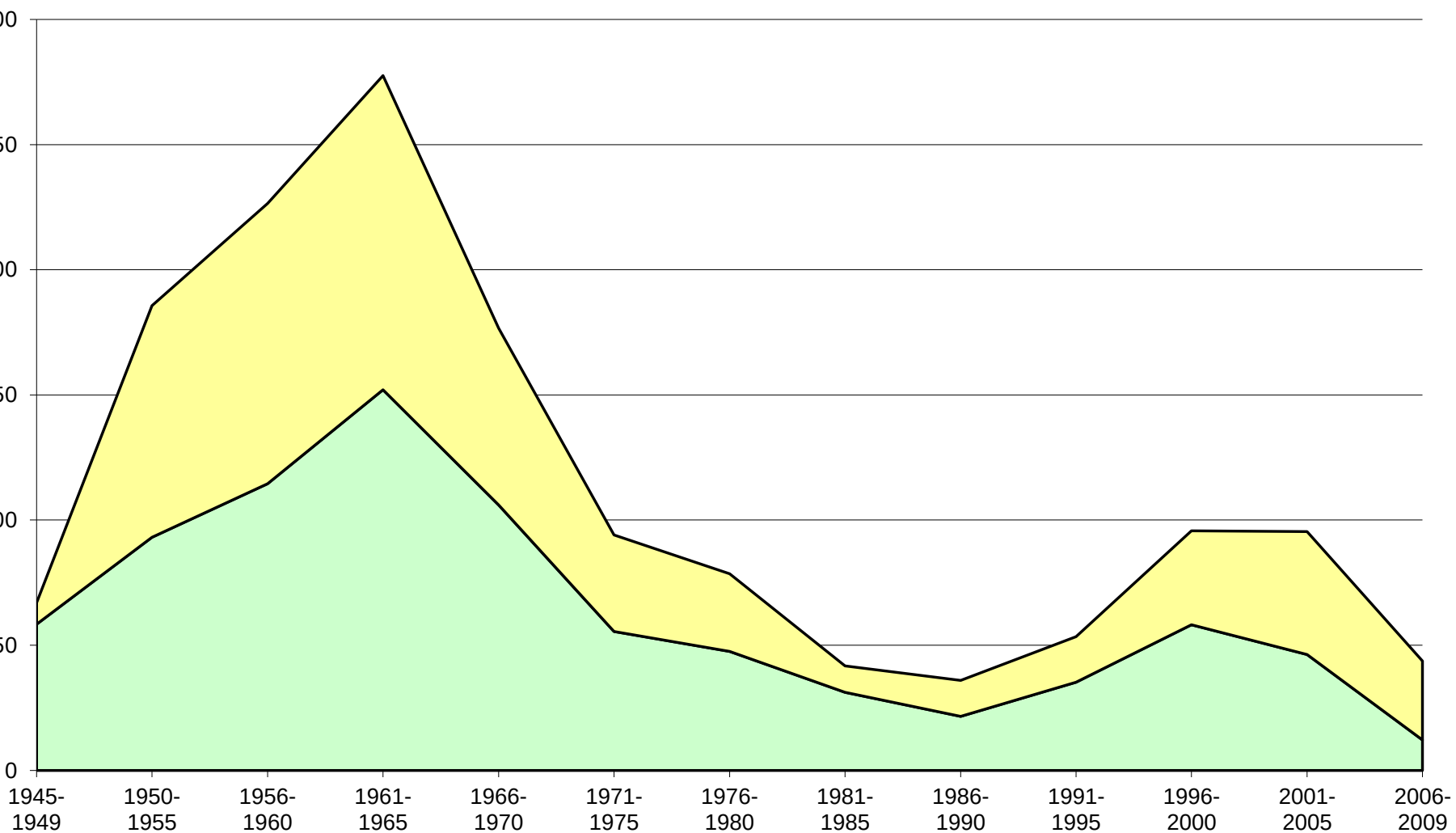
W okresie 1956-2022 powierzchnia leśna w LP wzrosła o około 19%

Rozwój zasobów leśnych - zalesienia w okresie 1956–2022

1. Rozwój proekologicznej gospodarki leśnej, zalesianie oraz systematyczne wykonywanie planów urządzenia lasu w Lasach Państwowych zaowocowały dynamicznym wzrostem zasobów leśnych (powierzchni lasów i wielkości zasobów drzewnych).

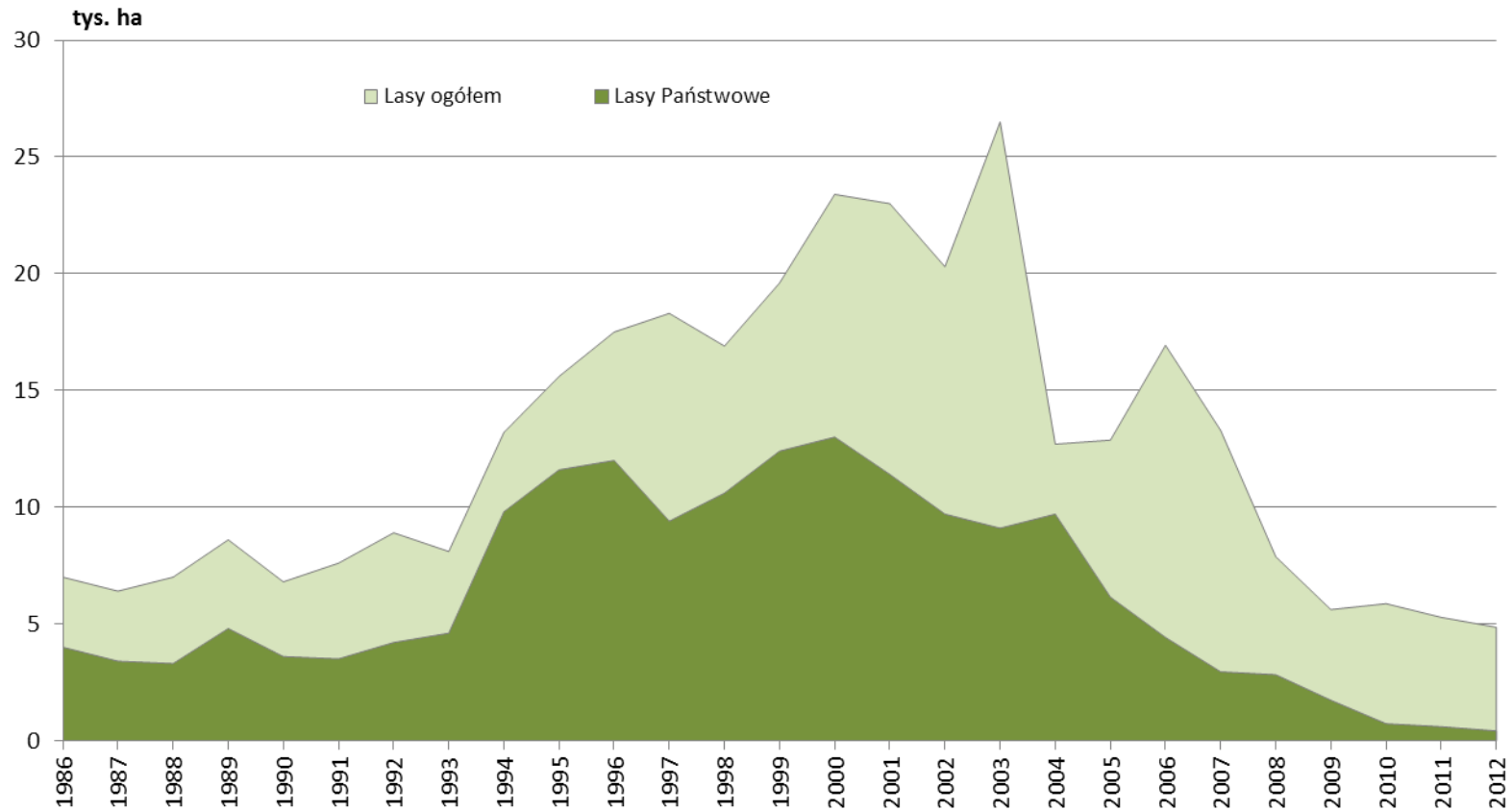
Okresy

Grunty Skarbu Państwa

Grunty prywatne

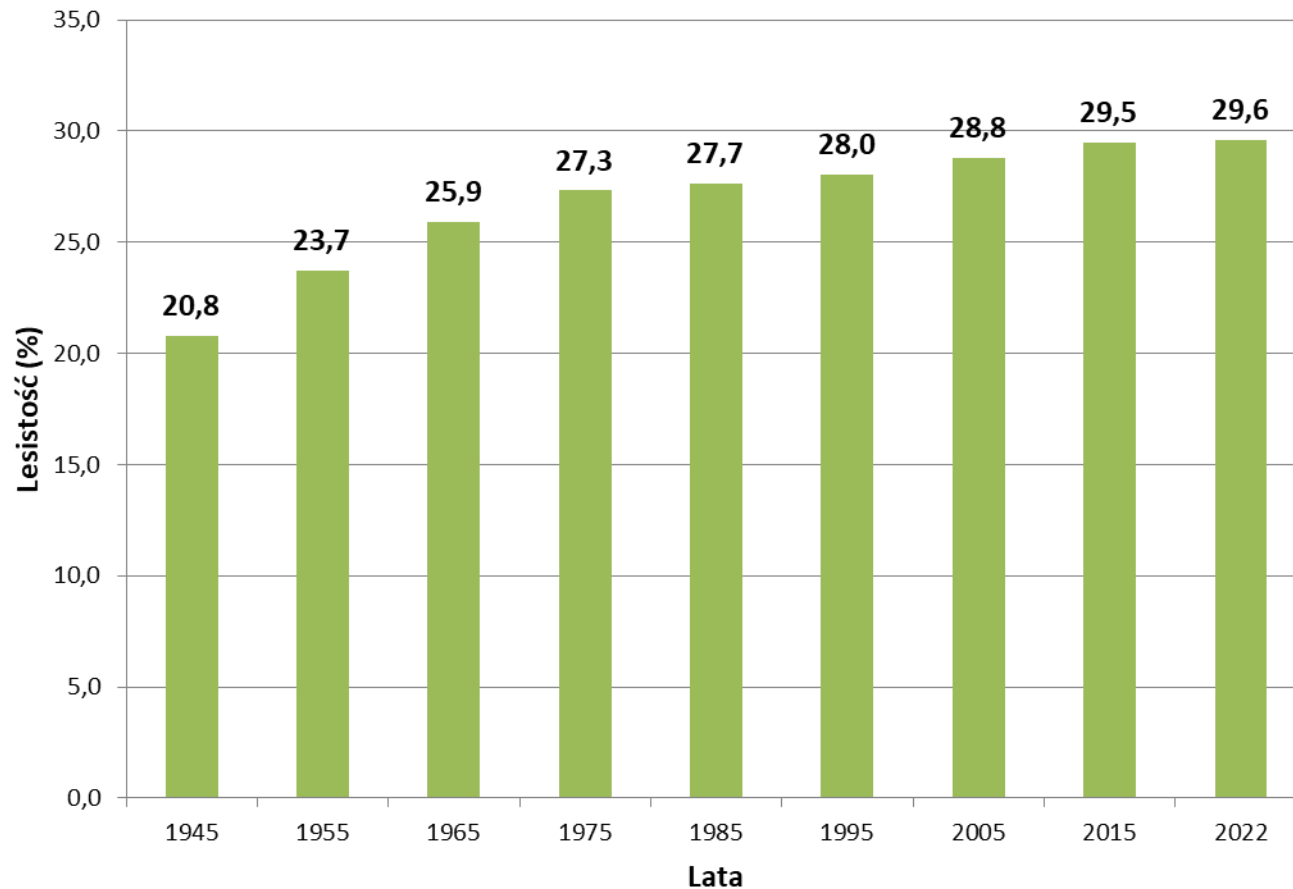

Rozmiar zalesień w Polsce w latach 1986-2012

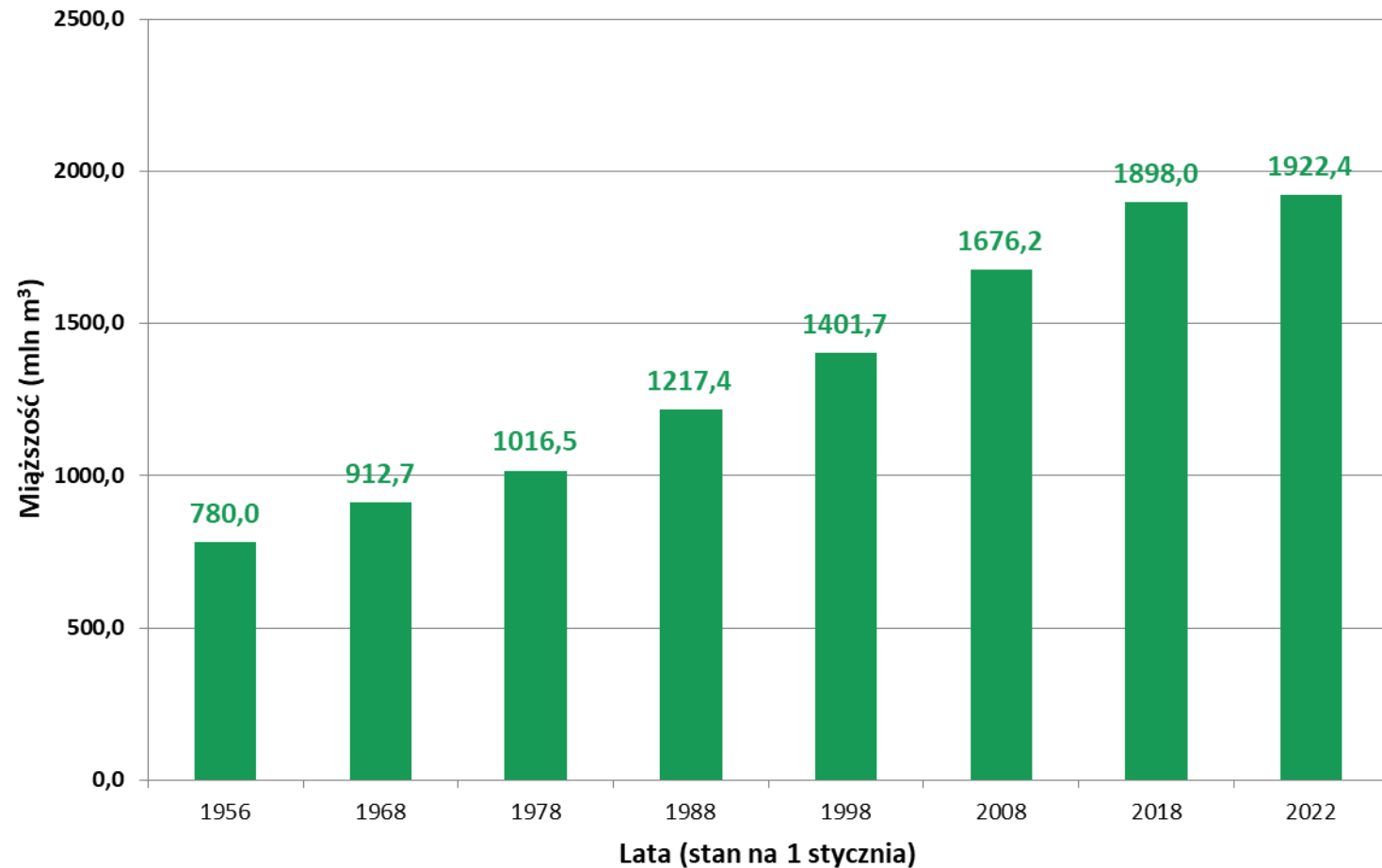

Lesistość Polski (1945–2022)

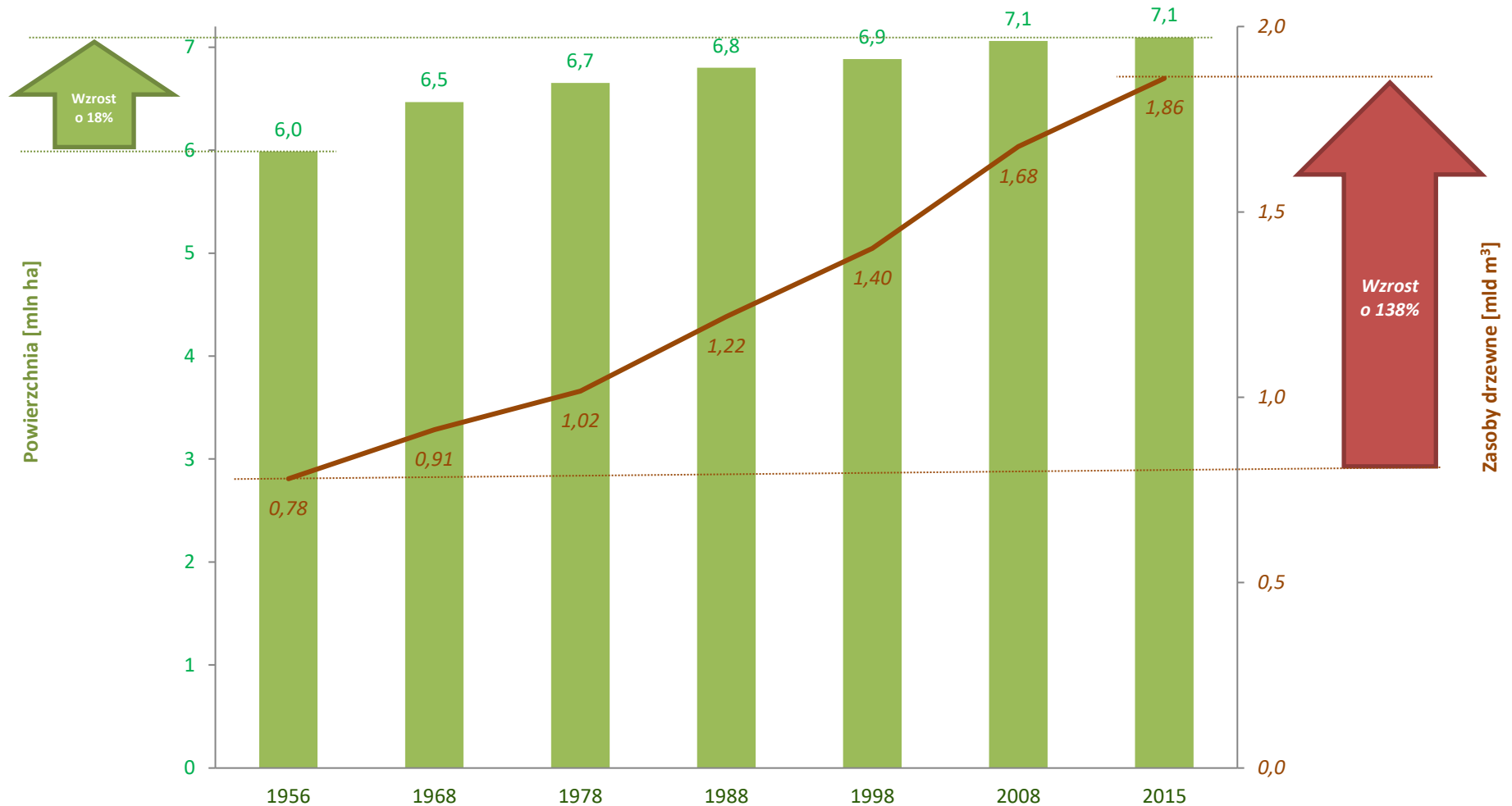
Kształtowanie się miąższości w Lasach Państwowych w okresie 1956–2022

W okresie 1956-2022 zasoby drzewne w LP wzrosły około 2,5-krotnie

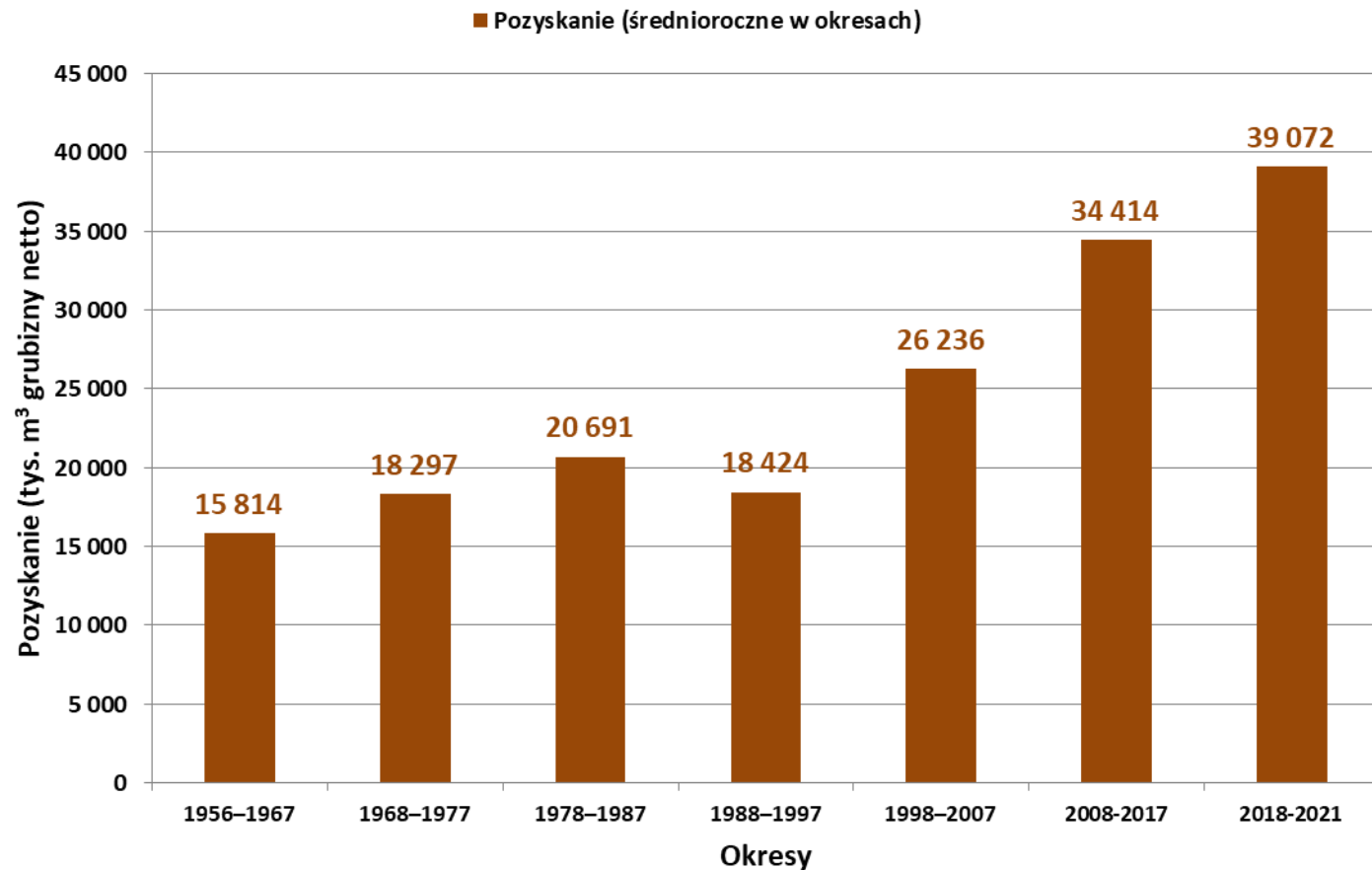

Kształtowanie się powierzchni leśnej i zasobów drzewnych w Lasach Państwowych w okresie 1956-2015

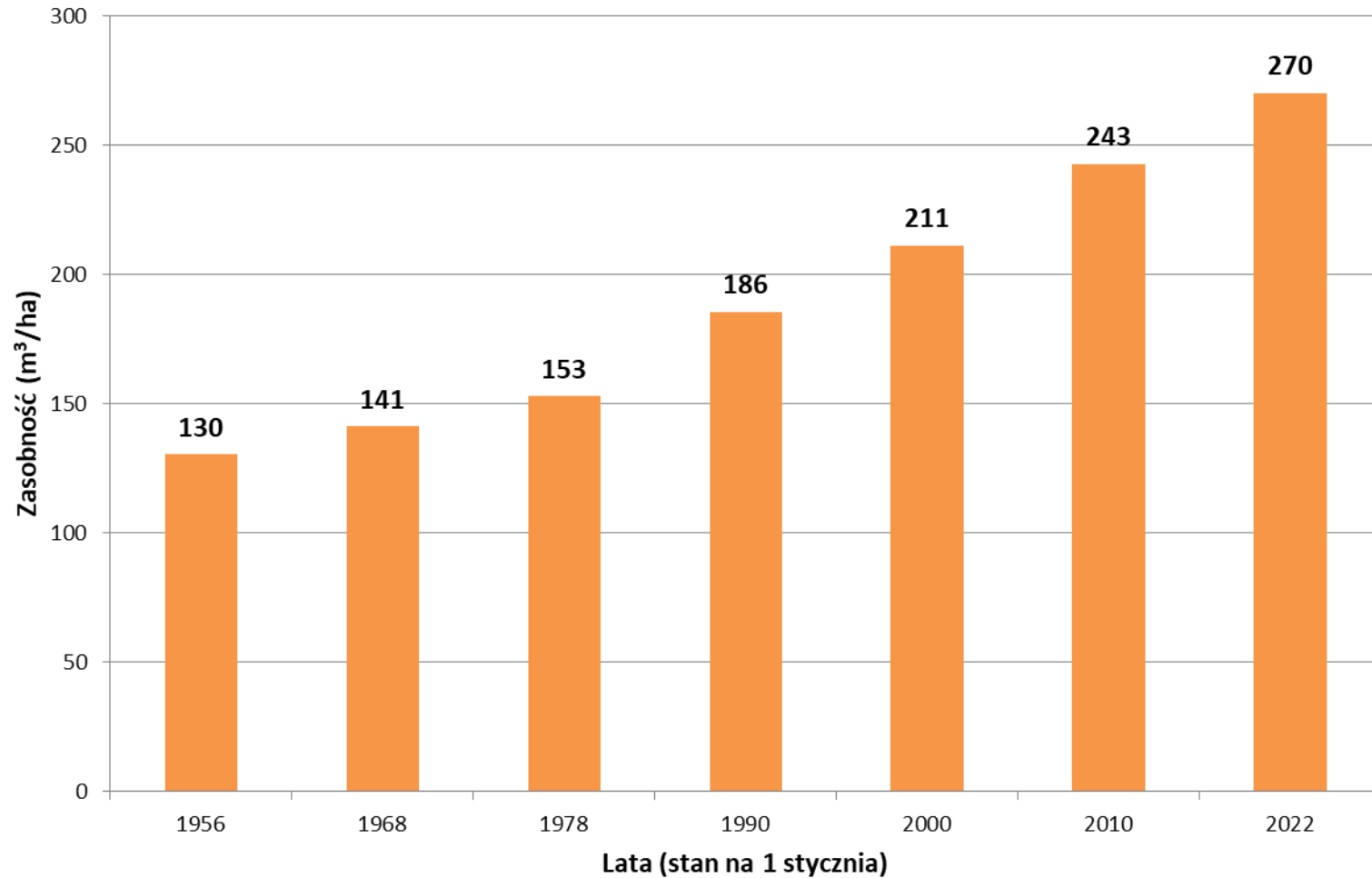
Kształtowanie się (średniorocznie w okresach) pozyskania drewna w Lasach Państwowych w latach 1956–2021

W okresie 1956-2021 pozyskanie drewna w LP wzrosło około 2,5-krotnie

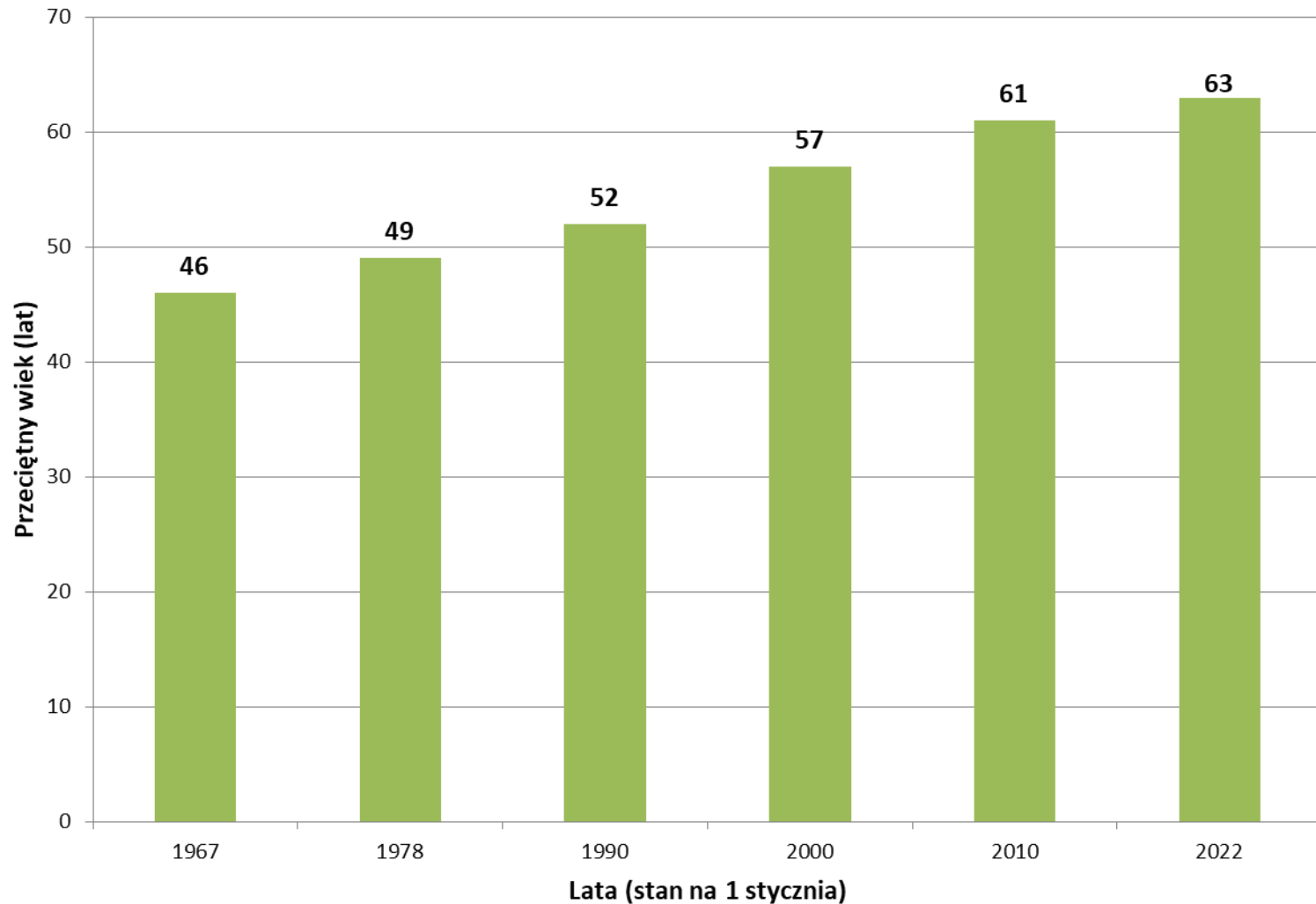

Kształtowanie się zasobności na 1 ha w Lasach Państwowych w okresie 1956–2022

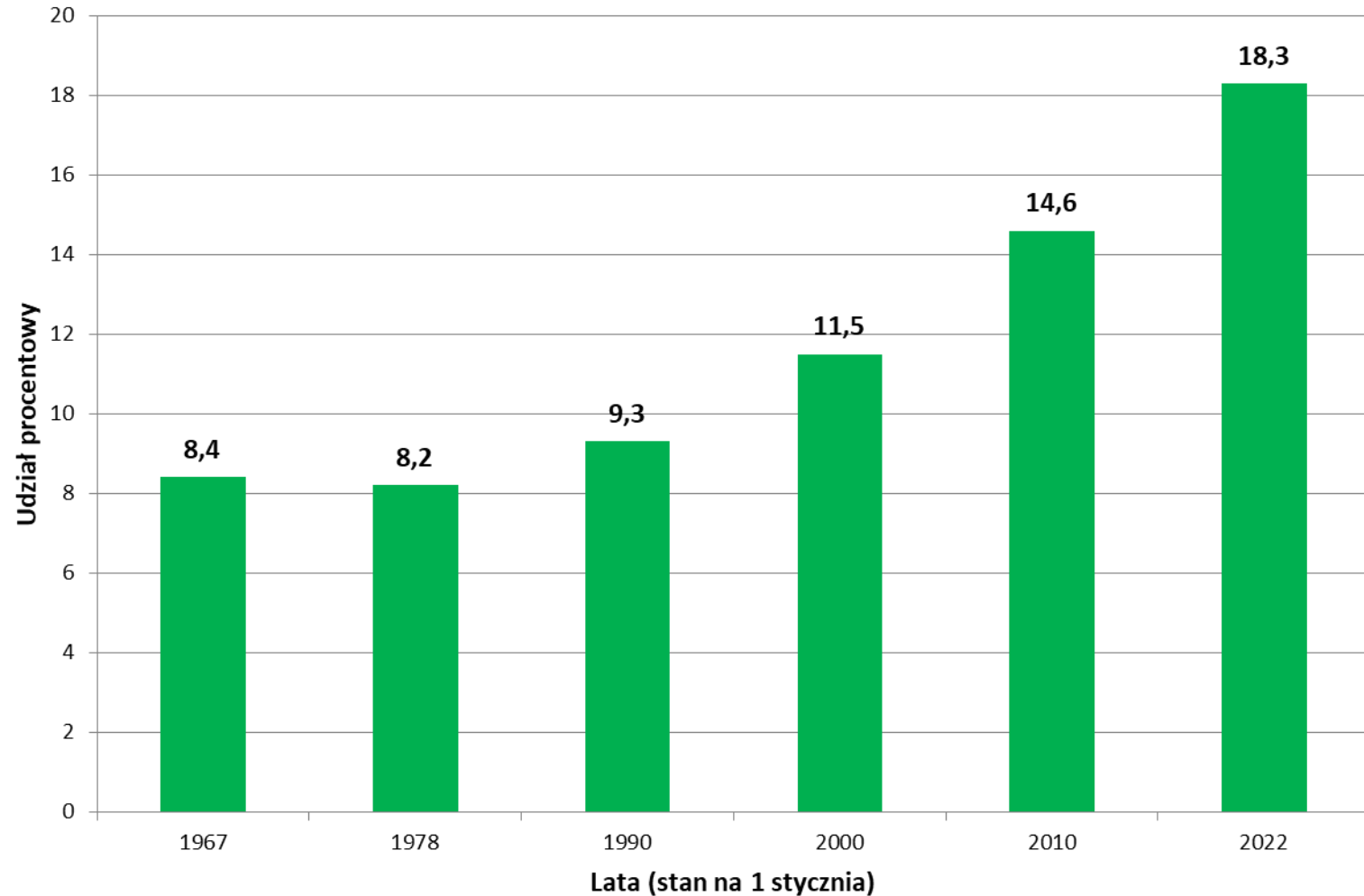

Kształtowanie się przeciętnego wieku w Lasach Państwowych w okresie 1956–2022

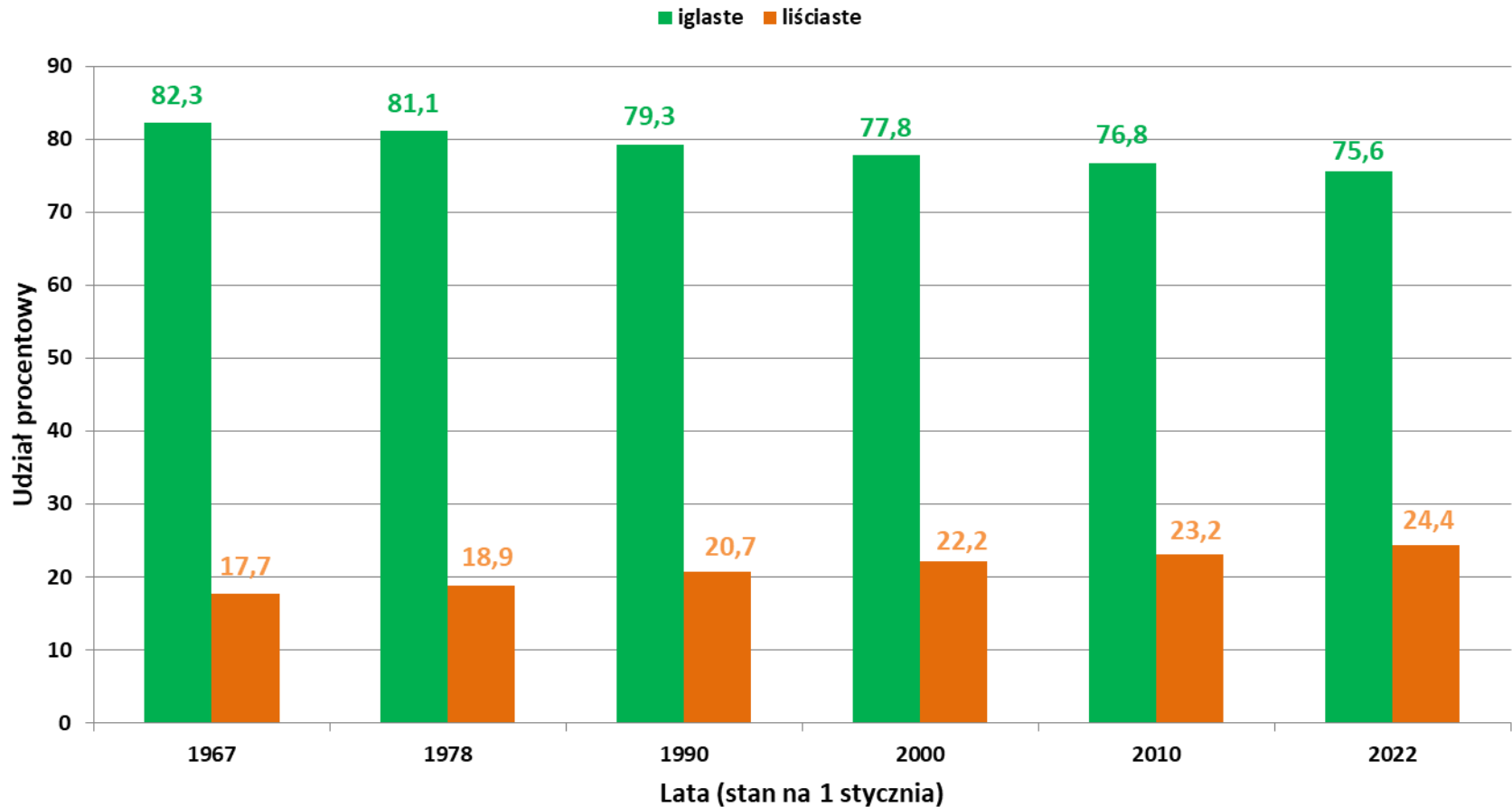

Udział drzewostanów w wieku ponad 100 lat (razem z KO i KDO) w Lasach Państwowych w okresie 1956–2022

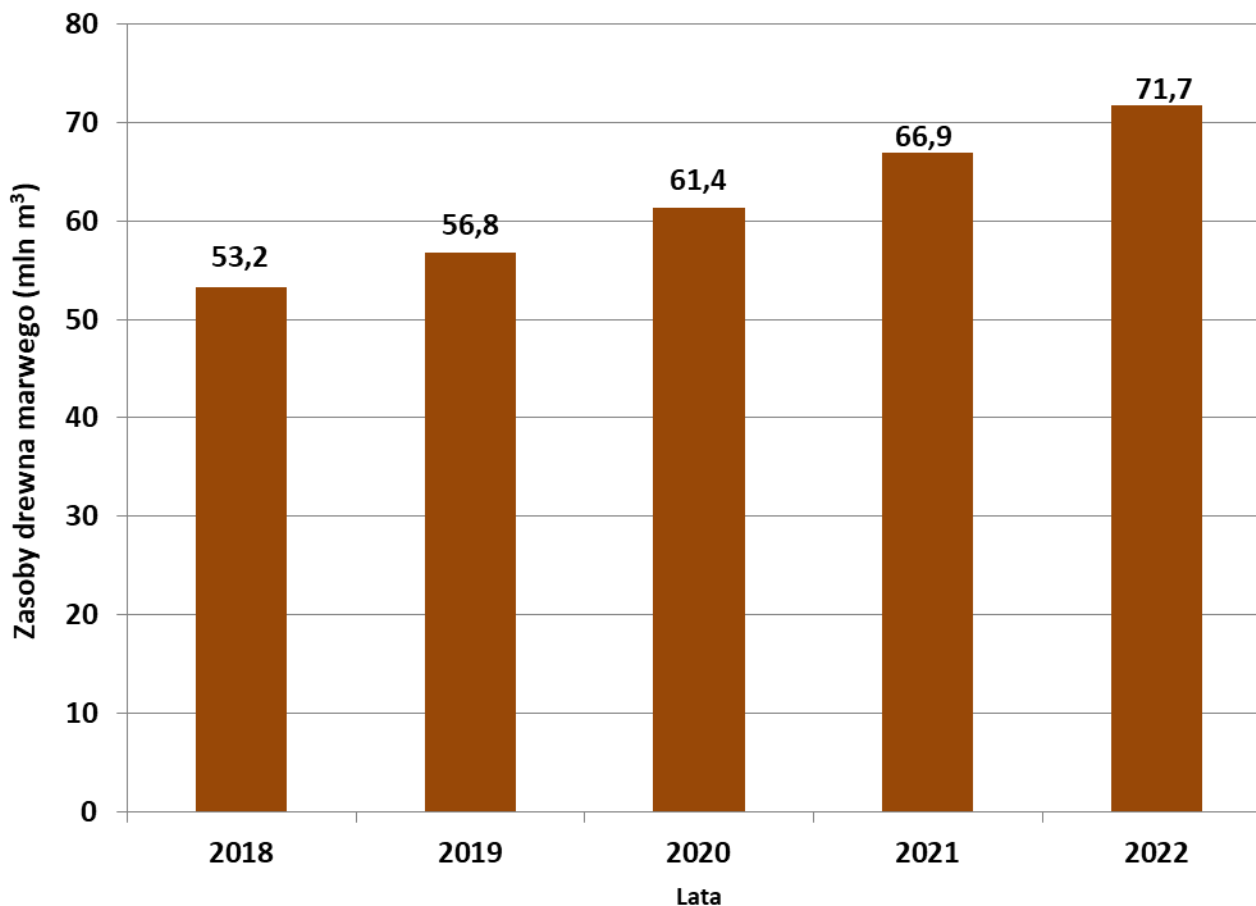

Kształtowanie się powierzchniowego udziału gatunków iglastych i liściastych w Lasach Państwowych (1967-2022)

Kształtowanie się zasobów drewna martwego w Lasach Państwowych w okresie 2018–2022 (wg WISL)

Pozyskanie drewna w Lasach Państwowych w okresie 1956-2021 – zapleczem rozwoju przemysłu drzewnego

Przemysł drzewny w Polsce:

409 tys. bezpośrednich
miejsc pracy

Udział w krajowej produkcji
przemysłowej: 8,9%
Udział w krajowym przetwórstwie
przemysłowym: 10,3%

Udział w eksporcie
krajowym: 9%

Meblarstwo -
produkcja: 7. miejsce na świecie
eksport: 4. miejsce na świecie

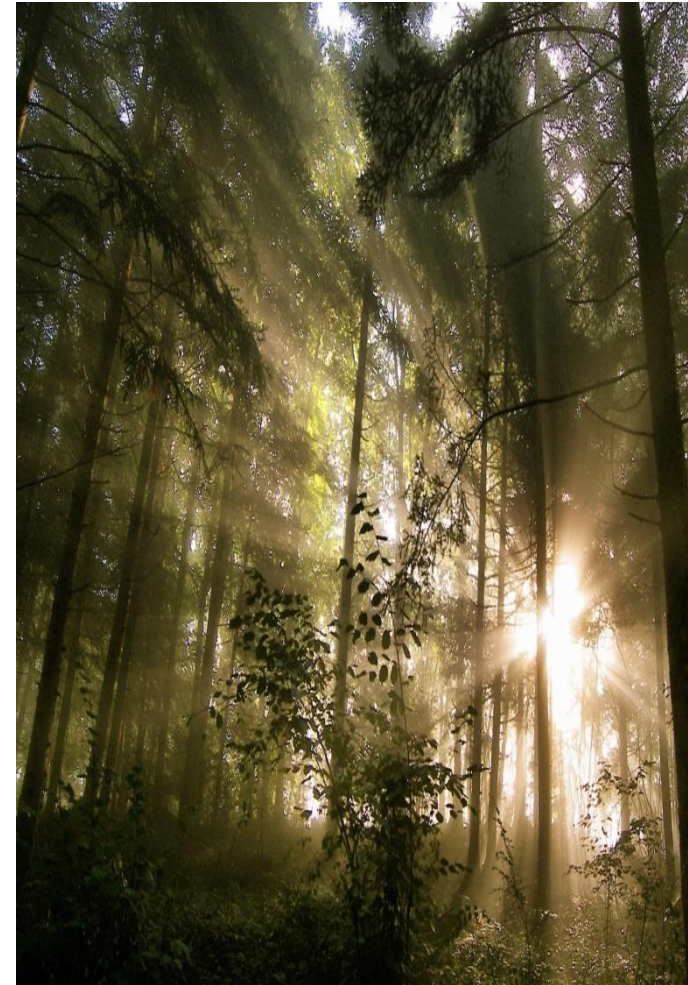
Aktualne zasoby drzewne łączne pozyskanie w
okresie 1956-2021

Rozwój zasobów leśnych w Lasach Państwowych w latach 1945 – 2022

- Czy prezentowane dane nie świadczą o mądrym współdziałaniu człowieka z przyrodą, racjonalnym wykorzystaniem odnawialnego bogactwa natury?
- Czyż nie jest to przykład praktycznej realizacji idei zrównoważonego rozwoju?
- Czy wielofunkcyjna gospodarka leśna nie jest współczesną, skuteczną formą ochrony przyrody?
- Czy ekocentryczna filozofia równości wszystkich istot w ekosystemie leśnym, wycofania człowieka i sprowadzania funkcji lasu do „muzeum natury” jest konkurencyjna w świetle dokonań modelu leśnictwa wielofunkcyjnego?

Rozwój zasobów **Nadleśnictwa** Człuchów w okresie lat 1968 – V rewizja .

- Dynamika zmiany powierzchni leśnej
- Dynamika zmiany wielkości zasobów
- Dynamika zmiany zasobności
- Zmiany wielkości etatów rębnych
- Przeciętny wiek
- Udział gatunków liściastych
- Sumaryczne pozyskanie w okresie VII cykli urządzeniowych w stosunku do aktualnego zapasu.
- Etat VI rewizji
- **PUL – plan gospodarowania ekosystem leśnym nadleśnictwa (nie instrukcja użytkowania).**

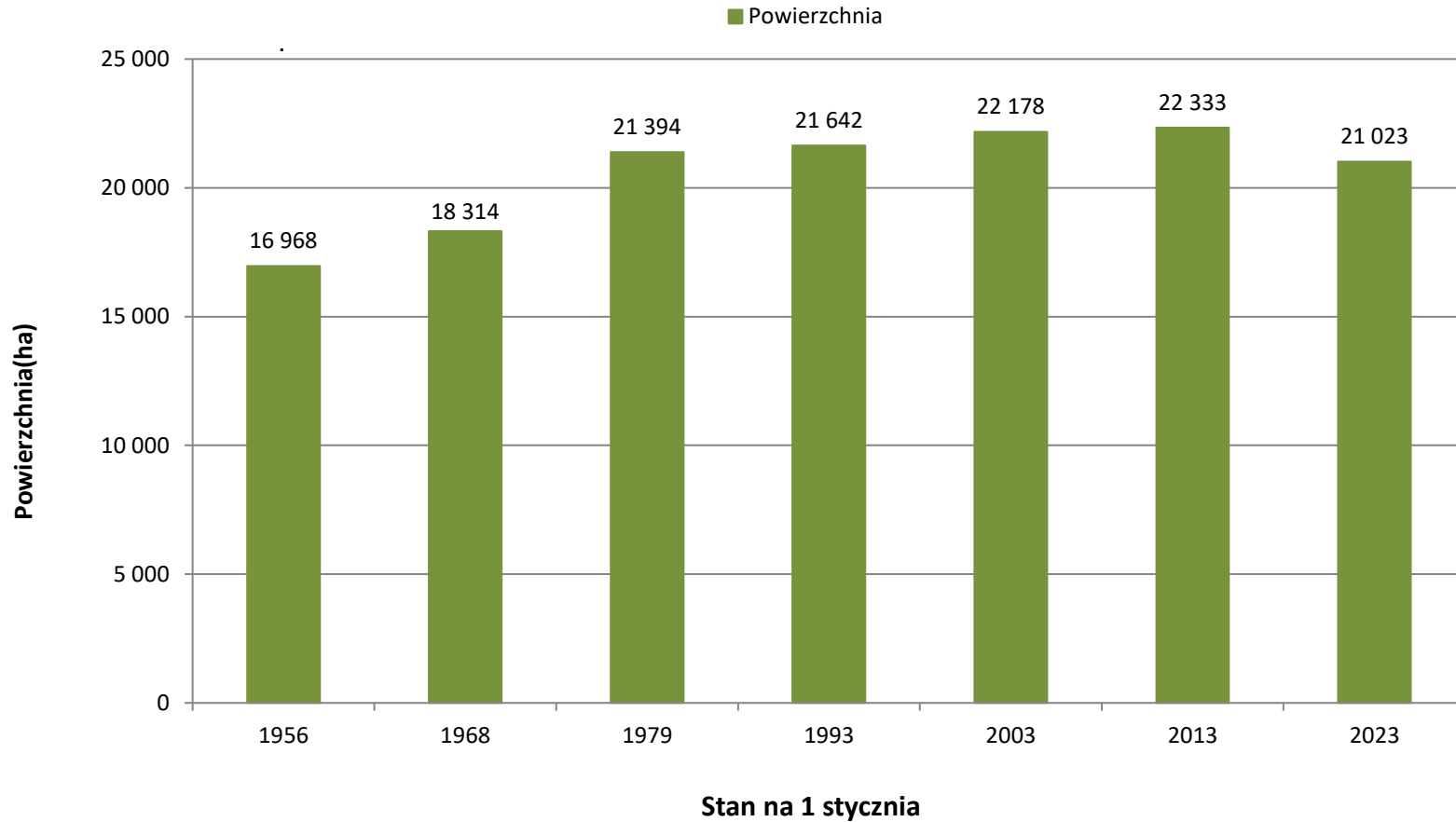

Porównanie powierzchni leśnej i zasobów drzewnych w kolejnych planach urządzenia lasu Nadleśnictwa Człuchów

Lp.	Wyszczególnienie	Jedn.	NADLEŚNICTWO CZŁUCHÓW						
			Stan na:						
			Definitywne	I rewizja	II rewizja	III rewizja	IV rewizja	V rewizja	VI rewizja
			1.01.56 r.	1.01.68 r.	1.01.79 r.	1.01.93 r.	1.01.03 r.	1.01.13 r.	1.01.23 r.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Powierzchnia gruntów leśnych zal. i niezal.	ha	16 968	18 314	21 394	21 642	22 178	22 333	21 023
2	Zasoby miąższości – m ³ brutto	tys. m ³	b/d	b/d	3 818	4 088	5 134	6 215	5 763
3	Przeciętna zasobność na 1 ha w m ³ (na gruntach zal. i niezal.)	m ³	b/d	b/d	178	189	231	278	274
4	Przeciętny wiek drzewostanów	lat	b/d	b/d	45	49	55	58	61
5	Spodziewany bieżący przyrost drzewostanów na 1 ha - tablicowy	m ³	b/d	b/d	3,12	5,26	7,05	6,96	6,55
6	Uzyskany w ubiegłym okresie bieżący roczny przyrost drzewostanów na 1 ha	m ³	b/d	b/d	b/d	4,35	7,34	9,89	7,53
7	Etat cięć użytków rębnych	tys. m ³	b/d	287	310	282	427	586	724
	Etat cięć użytków przedrębnych	tys. m ³	b/d	122	274	315	500	666	555
	Etat cięć - ogółem	tys. m ³	b/d	409	584	597	927	1 252	1 279

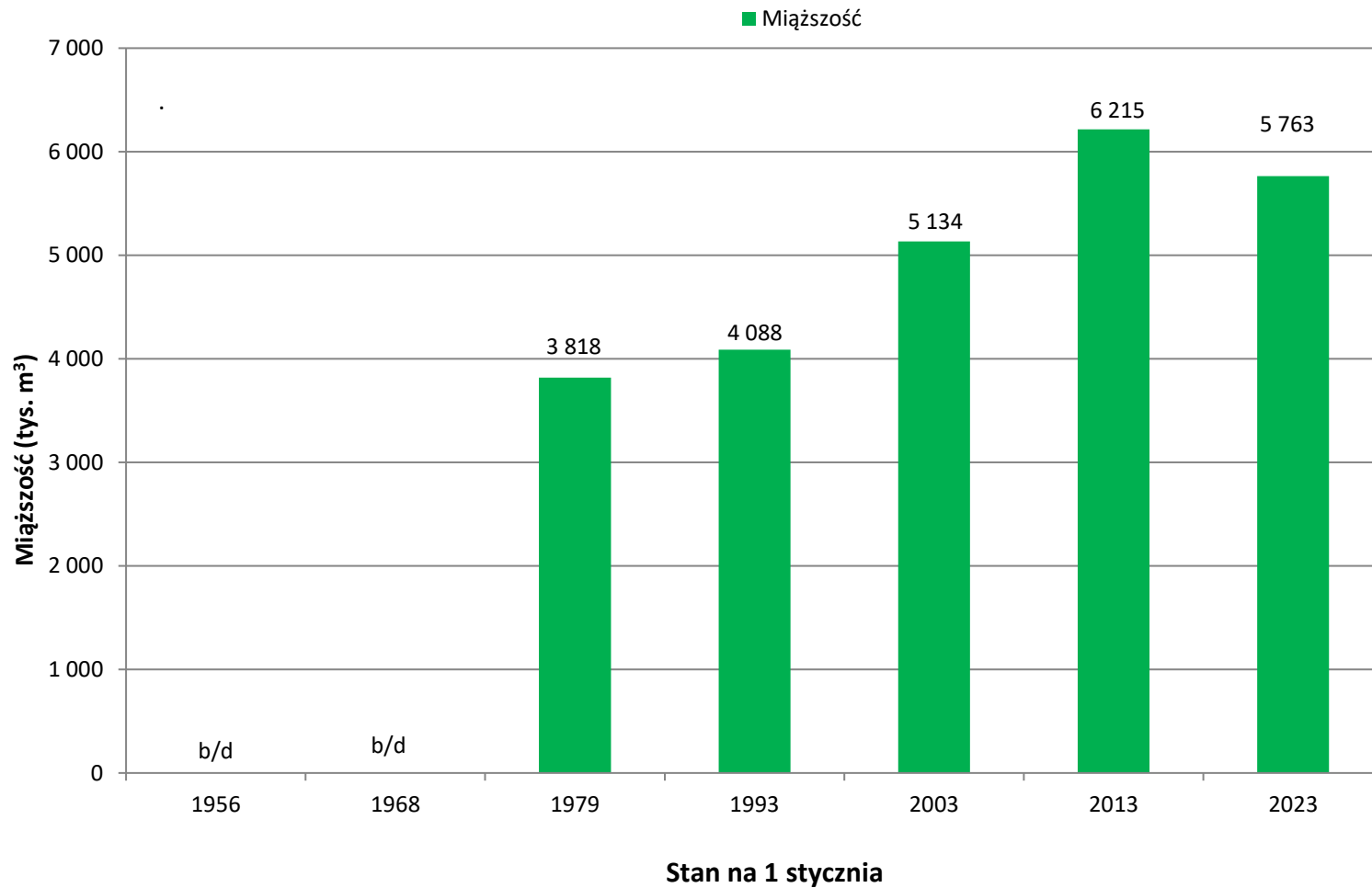

Powierzchnia gruntów leśnych zal. i niezal. (ha)

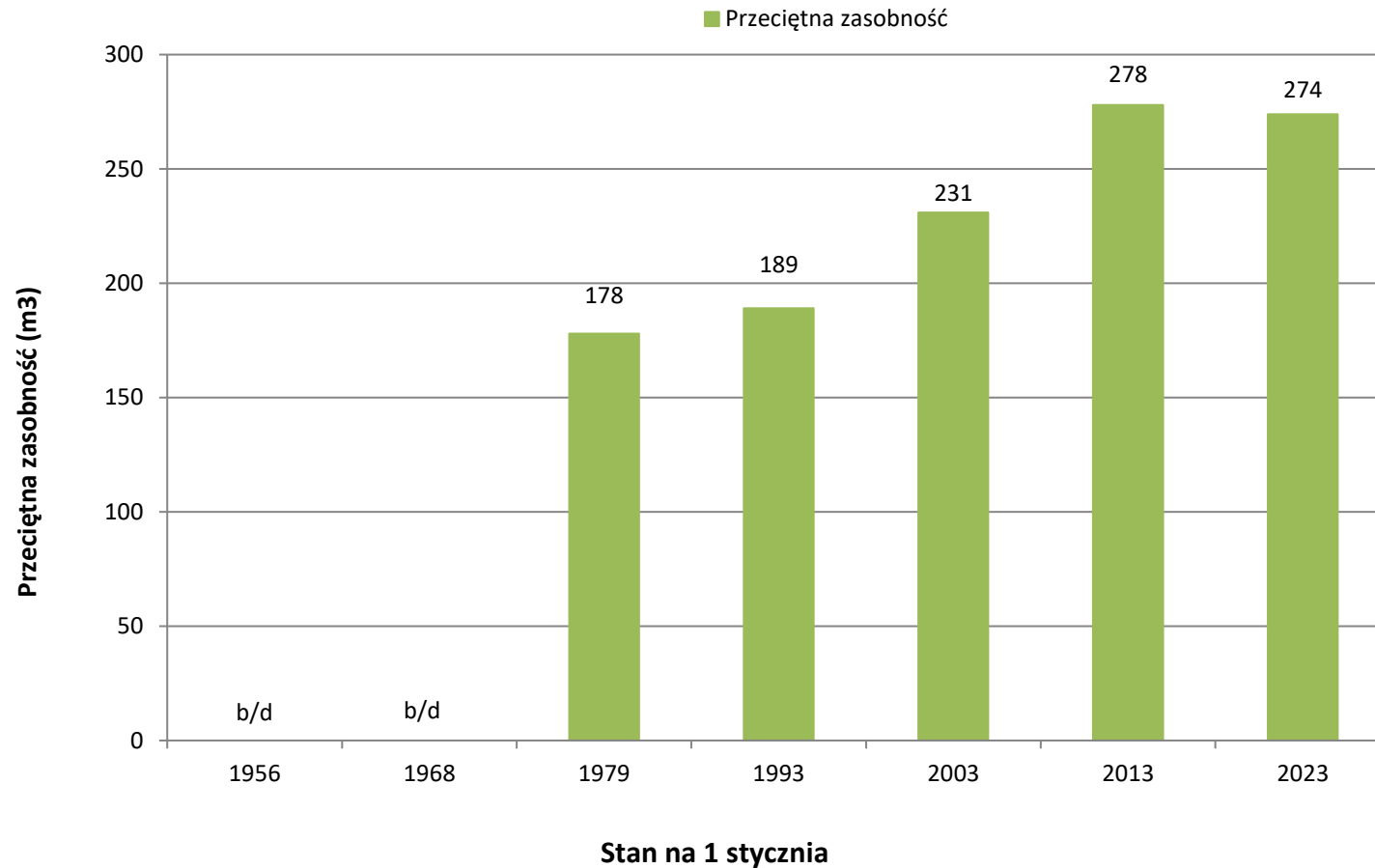

Zasoby miąższości - m³ brutto (tys. m³)

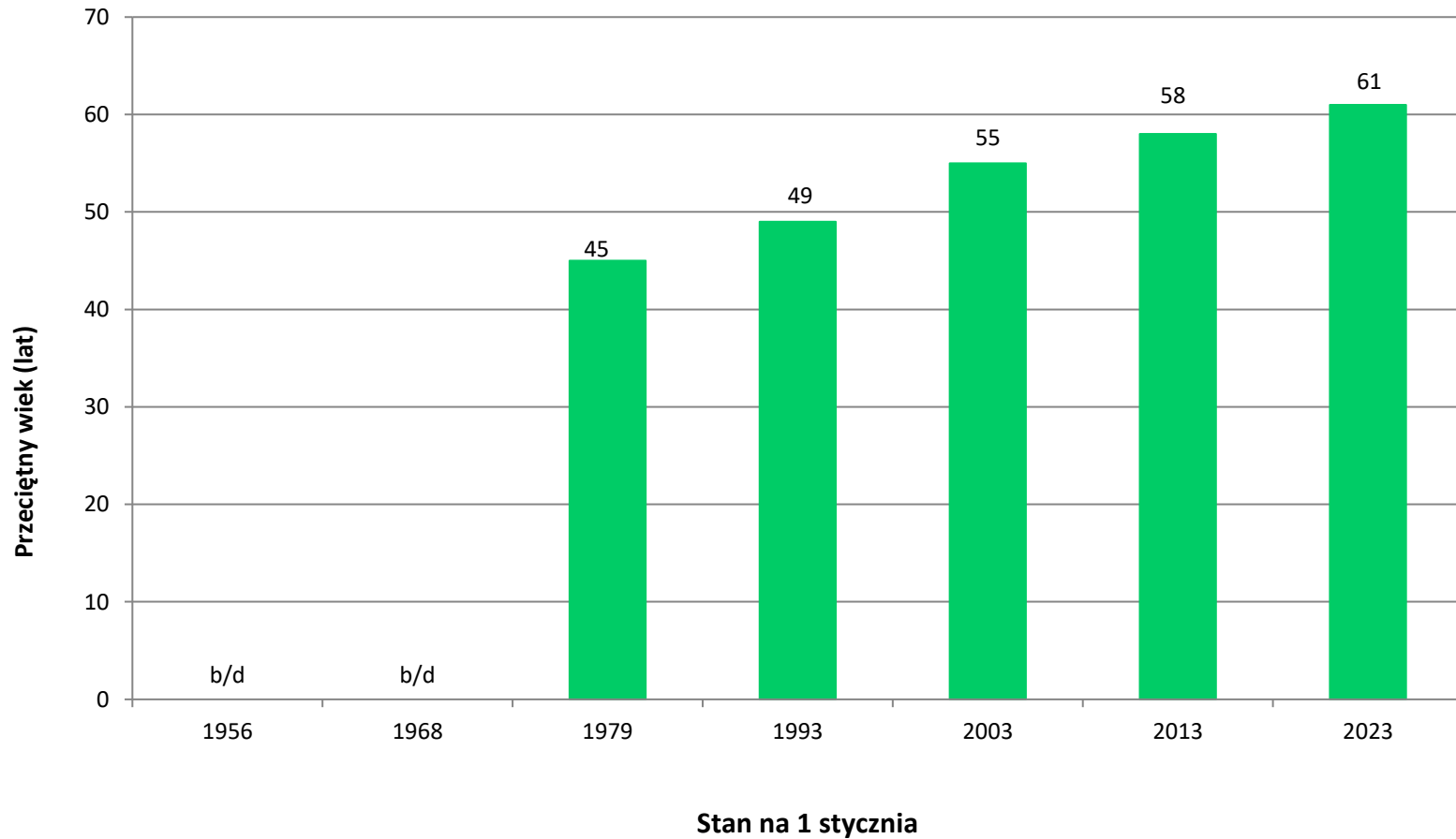

Przeciętna zasobność na 1ha w m³ (na gruntach zal. i niezal.)

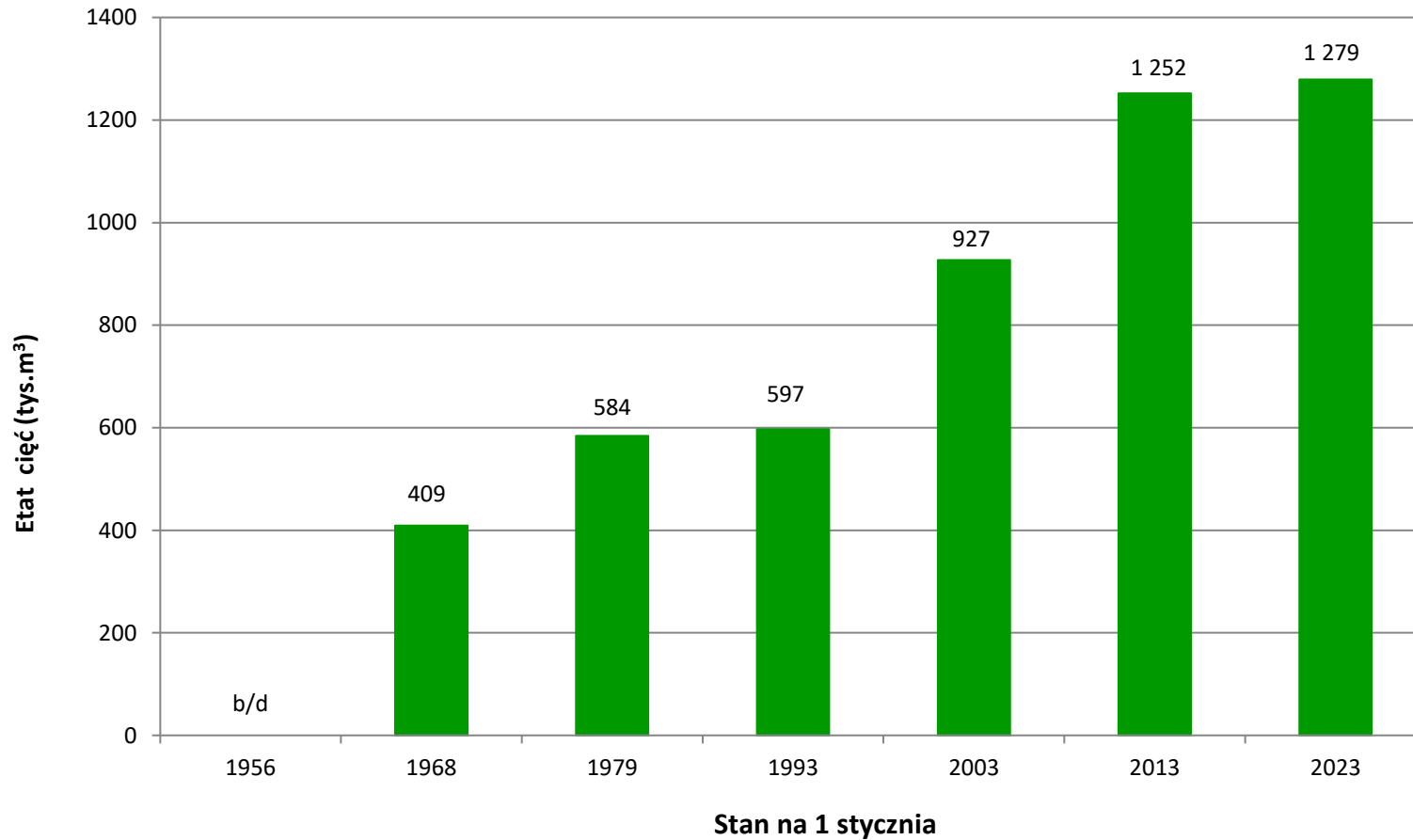

Przeciętny wiek drzewostanów

Etat cięć - ogółem

Zmieniające się otoczenie prawne UE

Wybrane rozporządzenia UE

**Monitoring lasów
i planowanie
strategiczne**

**Nature Restoration
Law**

LULUCF

Land Use, Land Use Change and
Forestry

2019

Europejski Zielony Ład
[COM(2019)640]

2020

Strategia UE na rzecz
bioróżnorodności
[COM(2020)380]

2021

Strategia leśna UE
[COM(2021)572]

EUROPEJSKI ZIELONY ŁAD

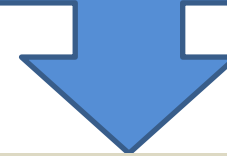
Plan działania na rzecz zrównoważonej gospodarki UE

→ Strategia na rzecz bioróżnorodności 2030: Przywracanie przyrody do naszego życia

- Sieć obszarów chronionych (30 %, 10% ochrona ścisła)
- Definicje OGF, PF, wytyczne CNF, zalesiania
- **Unijny Plan odbudowy przyrody**
- Krajobrazy chroniące różnorodność biologiczną/odbudowa zasobów przyrodniczych
- Gospodarka zasobami leśnymi
- Zarządzanie dziką fauną i florą

Pakiet „Fit for 55”

„Gotowi na 55 % redukcji emisji CO2 (2030 r.) oraz do zerowej emisji netto do 2050 r.

13 wniosków ustawodawczych

→ Zmiana Rozporządzenia w sprawie (LULUCF)

- wzrost celu pochłaniania dla lasów

→ Nowa Strategia Leśna UE do 2030, **COM(2021)572**

→ **Zmiana Dyrektywy w sprawie odnawialnych źródeł energii REDIII**

- Kryteria zrównoważonej biomasy

Aktualne wyzwania

Strategia na rzecz bioróżnorodności

Definicje i nowe wytyczne

Grupa Robocza ds. „Lasów i Natury”

- ☐ Opracowanie definicji starodrzewów i lasów pierwotnych
- ☐ Opracowanie wytycznych „closer to nature forestry”

Unijny Plan Odbudowy Przyrody:

- ☐ Przywrócenie do 2030 r. istotnych obszarów zdegradowanych; **niepogorszenie się tendencji w zakresie ochrony lub stanu siedlisk i gatunków (Natura 2000)**; oraz osiągnięcie przez co najmniej 30 % z nich **właściwego stanu ochrony**
- ☐ Zmniejszenie o 50 % liczby gatunków z czerwonej księgi, dla których zagrożenie stanowią inwazyjne gatunki obce

Przedstawiciele
LP

Strategia leśna po roku 2020

Komisja Europejska

- ☐ Zmiany w funkcjonowaniu Stałego Komitetu Leśnego
- ☐ Sprawy leśne w DG Agri, Envi, Clima

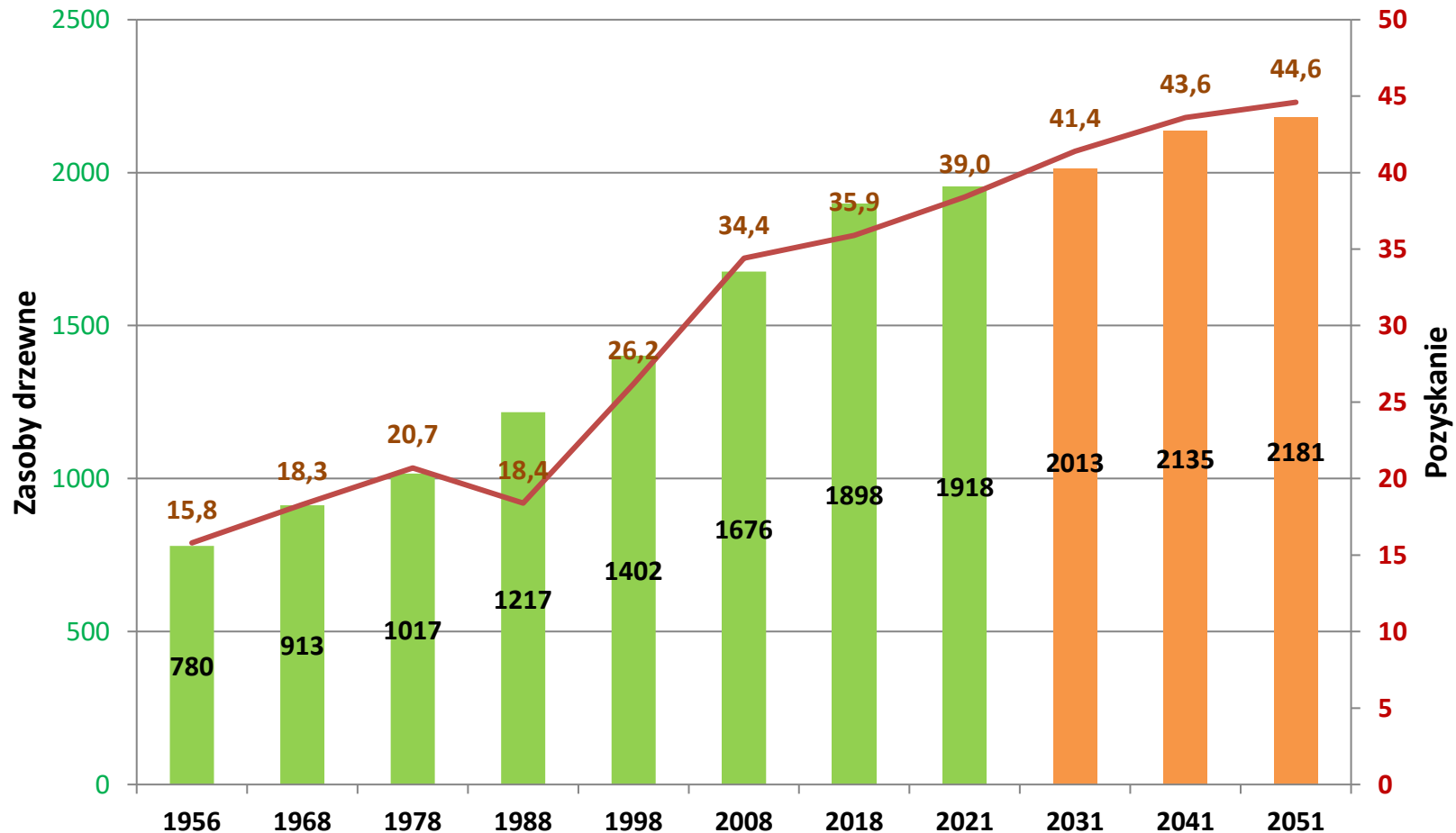
Lasy UE – nowe unijne ramy monitorowania lasów i plany strategiczne

- ☐ Uwagi do mapy drogowej
- ☐ Konsultacje społeczne

Podsumowanie ⁽¹⁾

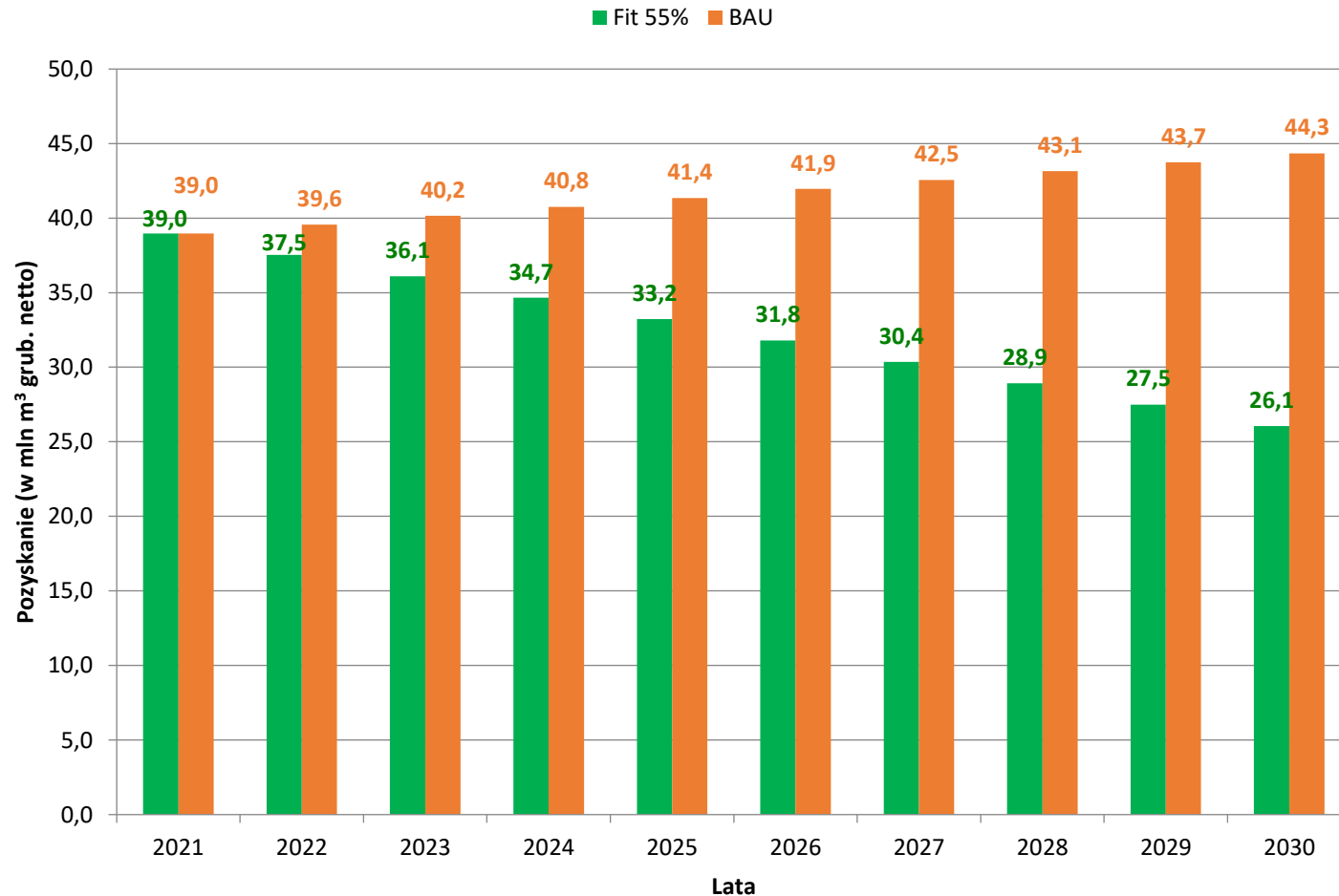
Kształtowanie się wielkości zasobów drzewnych (mln m³) oraz pozyskania drewna (mln m³ grubizny netto)
(od 2021 r. - prognozy)

Prognozy rozwoju zasobów drzewnych wskazują na możliwości dalszego wzrostu wielkości zasobów drzewnych oraz pozyskania drewna w Lasach Państwowych

Proгноza corocznego pozyskania drewna w Lasach Państwowych w okresie 2021-2030 według scenariuszy FIT 55 i BAU

Pozyskanie drewna wg scenariusza FIT 55 (zgodnie z podwyższonym celem klimatycznym) stanowiłoby w 2030 r. około 59% pozyskania wg scenariusza BAU (wg dotychczasowych praktyk)

manifest leśny organizacji i ruchów społecznych

dla ludzi, przyrody i klimatu Lasy
Dlaczego trzeba bronić polskich lasów?

manifest leśny organizacji i ruchów

społecznych **1** Minimum 20% lasów

trzeba wyłączyć z użytkowania gospodarczego,
by oddać je ludziom i

przyrodzie **2** Społeczeństwo powinno mieć
realny wpływ na decyzje o lasach

4 przyrody! Koniec z wydatkami Lasów

Państwowych na cele niezwiązane z

podstawową działalnością **5** Konieczna
jest sprawiedliwa społecznie transformacja

obszarów cennych przyrodniczo **6** Godna
praca w lesie dla wszystkich, w tym dla
pracowników firm leśnych i parków

narodowych **7** Wykorzystujemy drewno
racjonalnie, nie palmy nim w elektrowniach

8 Gospodarka leśna powinna uwzględniać

Znaczenie wyroku TSUE z 2 marca 2023 r. dla realizacji planów urządzenia lasu

1. Wyrok TSUE z 2 marca 2023 r. dotyczy dwóch spraw:
 - 1) wprowadzenia do polskiego prawa przepisu, zgodnie z którym gospodarka leśna prowadzona w oparciu o wymogi dobrej praktyki nie narusza przepisów dotyczących ochrony przyrody;
 - 2) dostępu do sądów organizacjom ochrony środowiska, a tym samym możliwości zaskarżania decyzji zatwierdzających plany urządzenia lasu.
2. Możliwość zaskarżania decyzji zatwierdzających plan urządzenia lasu może doprowadzić do paraliżu gospodarki leśnej (z uwagi na możliwość wstrzymywania przez sąd realizacji zaskarżonego planu oraz długi okres trwania przewodów sądowych), a w konsekwencji do dużych zakłóceń w leśnictwie i drzewnictwie.

Podsumowanie

1. Planowanie urzędniowe w Polsce w całym okresie od II wojny światowej rozwijało się dynamicznie kształtując działania gospodarczo-ochronne w Lasach Państwowych, które ukształtowały model ekosystemowej, zrównoważonej, wielofunkcyjnej, gospodarki leśnej.
2. Efekty tych działań przełożyły się na dynamiczny rozwój zasobów leśnych pod względem m.in.: powierzchni, zasobów drzewnych, zasobności, struktury wiekowej, struktury gatunkowej.
3. Zmiany struktury zasobów leśnych kształtowały zachowanie bioróżnorodności.
4. Rozwój zasobów drzewnych umożliwił wzrost wielkości pozyskania drewna, odnawialnego surowca.
5. Na bazie racjonalnego pozyskania surowca drzewnego z LP rozwinął się prężnie sektor przemysłu drzewnego o istotnym w kraju znaczeniu gospodarczym i społecznym.

Podsumowanie

5. Nowa instrukcja UL podejmuje wyzwania związane z prowadzeniem gospodarki leśnej w warunkach zmian klimatu oraz zmian oczekiwań społecznych w stosunku do leśnictwa i gospodarki leśnej. Szczególną uwagę zwraca na rozwiązania dotyczące konsultacji społecznych prowadzonych prac i ustaleń.
6. Prawo UE w odniesieniu do lasów w wielu obszarach rodzi poważne problemy adaptacyjne w kraju.
7. Istnieje pilna potrzeba opracowania wariantowych scenariuszy adaptacyjnych.
8. Pytanie „Quo vadis leśnictwo”? staje się szczególnie aktualne.

Planowanie urządzeniowe w realizacji wielofunkcyjnej gospodarki leśnej

Dziękuję za uwagę

Biuro Urządzania Lasu i Geodezji Leśnej

Puszcza Białowieska

Puszcza Białowieska

Karkonoski Park Narodowy

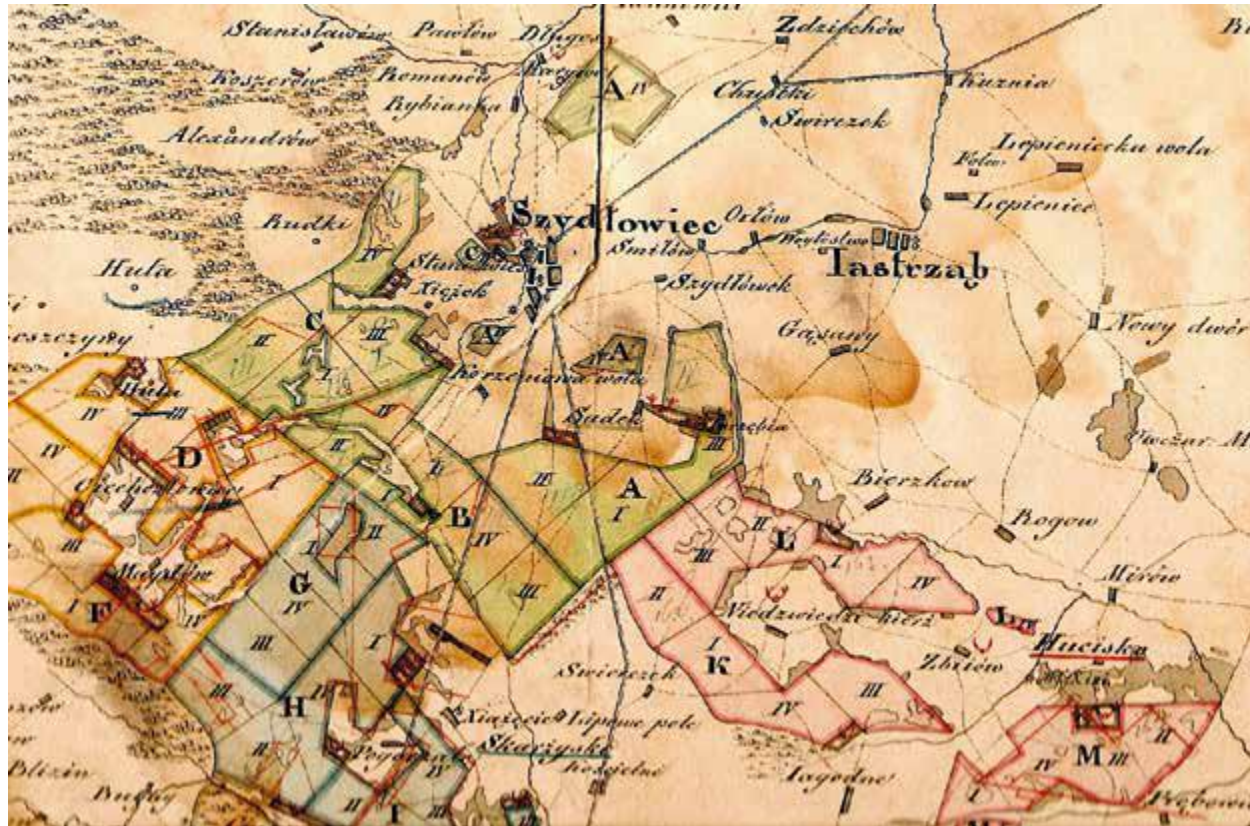

Pierwsze instrukcje i plany urządzenia lasu

1. W maju 1793 r. został wydany obszerny dokument „Instrukcja do projektu urządzania i przyszłej gospodarki leśnej Puszczy Kozienickiej.
2. Na podstawie tej instrukcji został opracowany pierwszy operat urzędzeniowy na ziemiach polskich. Nosił on tytuł: „Opis stanu aktualnego Lasów Królewskich w Kozienicach zilustrowanych 14 do 27 stycznia 1794 r. podany i sporządzony przez Generalnego Królewskiego Ober Leśniczego Mehling”.
3. W marcu 1820 r. (na terenie zaboru pruskiego) Juliusz Von Brincken opracował instrukcję do tymczasowego urządzania lasów rządowych.
4. Zgodnie z tą instrukcją każde leśnictwo (samodzielna jednostka administracyjna) miał być podzielona na jednostki gospodarcze zwane obrębami (następne slajdy dla Leśnictwa Szydłowiec).
5. W lasach wysokopiennych każdy obręb był podzielony na 4 okręgi odpowiadające 30-letnim okresom, natomiast w lasach niskopiennych obręb był dzielony na 30 działek zrębowych.

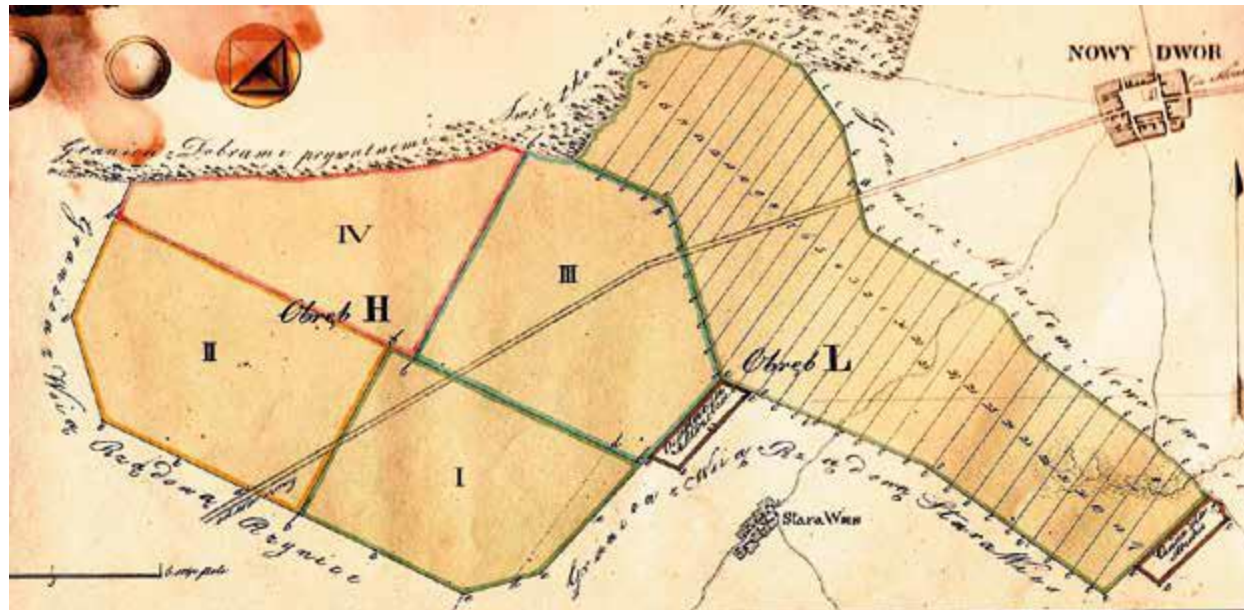
Operat urządzania lasu Leśnictwa Szydłowiec

Podział lasu na obręby i okręgi (1831 r.)

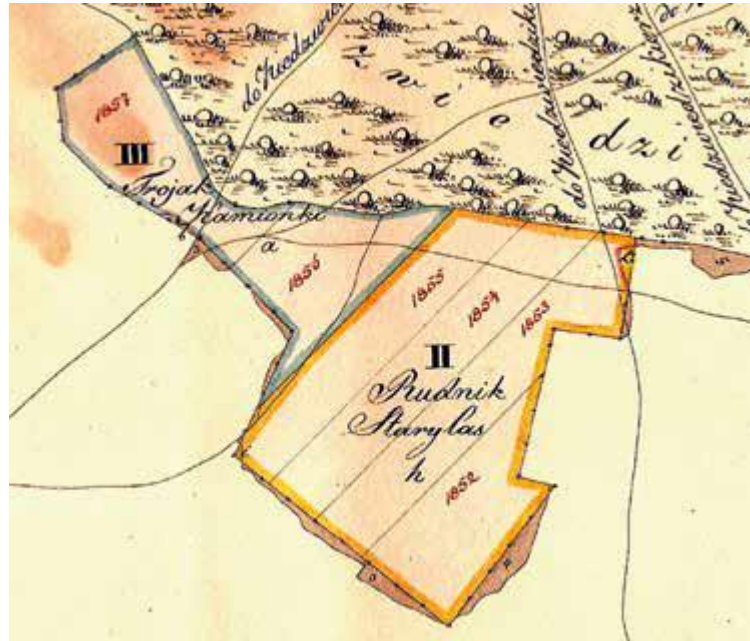
Operat urządzania lasu Leśnictwa Szydłowiec

Podział obrębu wysokopiennego „H” na okręgi oraz podział obrębu niskopiennego „L” na 30 działek zrębowych (1825 r.)

Operat urządzania lasu Leśnictwa Szydłowiec

Podział powierzchni okręgu na działki zrębowe – łączny układ cięć .
Leśnictwo Szydłowiec. Straż Hucisko. Obręb Grzybowa Góra (1836 r.)